Амаршалнабди Агуу Октябряар!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…1921 оной …бриин 21-hээ гарана | № 255 (16778) | 1984 оной ноябриин 6, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

Ленинэй туг доро, Коммунис партиин хүтэлбэри доро — коммунис байгуулалтын шэнэ илалтанууд тээшэ, урагшаа!

[КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа].

ҮНДЭР ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОНДО

…уүехэ Октябриин социалис революци хүн …тэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтын түүхэдэ онсо … ээлдэг, хоридохи зуун жэлэй гол үйлэ … гэжэ нэрлэгдэнхэй. Манай ороной ажал… революциин ойн баярые политическэ үн… дэбжэлтын оршондо угтадаг, социалис му… …энэй дүнгүүдые согсолжо, эрхимэй эрх… …ые тодоруулдаг, агуу революциин нангин … дээрэ үргэн, урагшаа дабшажа ябаһанаа …лан харуулдаг заншалтай. Алдарта револю… … баярай һайндэрые бүхы дэлхэйн оронуу… …ажалшад, гэрэлтэ ерээдүйнгөө түлөө тэм… …ид мүн лэ үргэнөөр тэмдэглэдэг. Орон бү… …й хото городуудай, хүдөө нютагуудай үйлсэ …байнууд дээрэ намилзаһан Октябриин улаан … ажалшадай жагсаалнуудта зэдэлдэг һур …алланта дуунууд, уряа лозунгнууд ажалшан …уудай нэгэ үгэ зорилготой, нэгэ үндэһэн хү… …эмэлзэлтэй байһые гэршэлнэ. Дэлхэйн ажал… … арадууд агуу революциин үлгы гэжэ …гдэдэг манай ороной амжалта илалтануу… … омогорходог, уласхоорондын оршондо гар… … түсхэл оролдолгонуудыемнай үргэнөөр …дэг.

…өөдэр — агууехэ һайндэр. Энэ үдэрые уг… …н, совет арадна үргэн дэлисэтэй социалис …өө эмхидхэжэ, партиин XXVI съездын бо… КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй …арбаринуудые, түсэбтэ арбан нэгэдэхи та… жэлэй даабаринуудые бэелүүлхын түлөө шар… … оролдоо. Ажалша коллективүүд Агуухэ …бриин социалис революциин 67-дохи жэ… … ойдо зорюулагдаһан партиин Центральна …гдэй дүлэтэ Уряануудта бодото хэрэгээ… …прюусаа. Түсэбтэ даабаринуудаа, социалис …нуудаа болзорһоонь урид, үлүүлэн дүүргэ… …тухайгаа мэдээсэһэн коллективүүд, ажа… …түрүүшүүл үсөөн бэшэ. Москвагайхидай үүс… …р совет арадай агууехэ Илалтын 40 жэлэй … үтүүлэн, габшагай ажалай вахтанууд эмхид…

…ПСС-эй ЦК-гай һаяхан болоһо үнгэрһэн Ок… … Пленум дээрэ ажалшадай эдэбхи хэ… … үндэр сэгнэлтэ үгтөө һэн. Ленинскэ Ком… … партиингаа ээлжээтэ XXVII съездые эрхим …үдтэйгээр, нэрэтэй солотойгоор угтахын тү… …эсэл орон доторнай үдэрһөө үдэртэ үр…

…ъездэ бэлдэхэдээ, парти ажалшадай хүсэл …долгые байгша оной болон бүхы табан жэ… … түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэ… … элсүүлнэ. Байгша оной дүнгүүд муу бэ… … байха гээд мүнөө хэлэжэ болоно. Арадай … эршээ түргэдхэжэ үргэлжэлһөөр, шана… …алаар үрэ дүнгүүд һайжарна, совет хүнүү… … ажабайдалай хэм хэмжээншье ургана»,— … Пленум дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна …етарь К. У. Черненко хэлээ һэн.

…эдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоһон манай республикын хүдэлмэришэд, таряашад, арадай интеллигенци агууехэ һайндэртэ өөрынгөө ажалай бэлэгүүдые бэлдэбэ. Улаан-Үдын «Электромашина» заводой, Хяагтын плавикова шпадай руднигай, «Бурятгеология» нэгэдэлэй, Сэлэнгын геологическо-бэдэрэлгын партиин, Тимлюйн цементын заводой, эдэ үдэрнүүдтэ 25 жэлэйнгээ ойн баярые тэмдэглэжэ байгаа Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын, Октябриин Революциин орденто «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын болон бусад олон коллективүүд үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнгаа, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугуудта хүртэбэ. Эдэ коллективүүд һайндэрэй жагсаалнуудай түрүү зэргэнүүдтэ дабшаха хүндэдэ хүртэбэ ха юм. Тимлюйн цементын завод жэл бүри тогтууритай һайн дүнгүүдые туйладаг. Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ соносхогдоһон ажалай вахтада А. К. Леденковой, С. М. Березкиной, В. П. Соболевой, В. П. Крицкиин болон бусад мастернуудай хүтэлбэрилдэг халаанууд шалгараа.

Мүнөө үе сагай асари ехэ барилга дээрэ Байгал-Амарай түмэр зам байгуулагшад Октябриин һайндэртэ онсо ехэ бэлэгтэй хүрэжэ ерэбэ. Арбан жэлэй туршада үдэр һүнигүй шэн габьяатайгаар ажаллажа, хүдэр баатар хүбүүд, басагаднай шэнэ түмэр замаар үргэлжэдэнь поезднуудые ябуулжа, эрхимэйнь эрхимүүд өөрынгөө табиһан түмэр харгыгаар хүндэтэ айлшад болоһо, БАМ-ай ниислэл гэжэ нэршэһэн Тындэ хото хүрөөд, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, багша Ленинэй ордентой, Балта Хадуур гэһэн алтан одотой Буряад орондоо бусажа ерэбэл. Иимэ ехэ илалтаарнь, иимэ үндэр нэрэ зэргээрнь арад зомнай бултадаа ажалша бүхэриг хүбүүдээ үнэн зүрхэнһөө амаршална.

Республикымнай ниислэл — Ажалай Улаан Тугай орденто Улаан-Үдын ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрһэн мүрысөөндэ Советскэ ройоной ажалшад түрүү һуури эзэлбэ. Тэдэнэр үглөөдэр Соведүүдэй талмай дээрэ болоһо үнгэрхэ баярай жагсаалые толгойлхонь. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо промышленна үйлэдбэриинь хэмжээн район дотор 4,3 процент ургаа. Промышленна продукци худалдаха гэһэн һарынгаа түсэб районой коллективүүд дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 1,5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө. Ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаһанһаа гадуур нэгэ процент дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хахад процент намэжэ хямдаруулха гэһэн партиин даабари эндэ урагшатай һайнаар, олонхи ушарта үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна гээд тэмдэглэлтэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэп республикымнай хүдөөгэй ажалшадта нилээд олон бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа. Тиигэбэшье зарим районуудай малшад, таряашад малай ашаг шэмэ, газар тарялангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө оролдоо, нилээд һайн дүнгүүдые туйлаа. Мүнөө гүрэндэ орооһо худалдаха түсэб дүүрэнтэбэ. Баргажанай, Хурамхаанай, Кабанскын, Хэжэнгын, Хяагтын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын районуудай ажахынууд гүрэнэй амбаарта таряагаа түргэн саг соо оруулаа. Харин мүнөө хүдөөгэй малшад үбэлжэлгээ эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө оролдожо байнхай.

Урдынхидаал адли энэ хүшэр хүндэ сагта эмхитэй гуримтай ажалай жэшээ коммунистнууд, комсомолшууд, арадай депутадууд харуулна. Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй фермэдэ хүдэлдэг һаалишад — СССР-эй Верховно Соведэй депутат З. Ц. Гылыкова, манай республикын Верховно Соведэй депутат Л. Д. Дылыкова үбэлжэлгын долоон һарын туршада үнеэн бүриһөө 1300 килограмм һү һаахабди гэһэн уялга абаад, районойнгоо бүхы һаалишадые малай һү шэмыень эрид дээшэлүүлхыень уряалба. Иигэжэ коллектив бүхэндэ арга боломжонуудаа наринаар тоолон тодорхойлжо, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллабал, партиингаа ээлжээтэ съездые нэрэтэй хүндэтэйгөөр угтахамнай лабтай.

Шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхарал оролдолгоёо элсүүлхэ гээшэ ойн баярые тэмдэглэхэ эгээ һайн арга мүн гэһэн агууехэ багшынгаа һургаал заабарие манай парти, совет араднай жэншэдгүй баримталдаг. Асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ алибаа дутагдал дутуунууд үзэгдэдэг, тэдэнние тэсэбэритэйгээр дабаха, гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха, хүдэлмэриин ашаг үрэ, шанар эрид һайжаруулха гээшэ шухала байһан зандаа, «Табан жэлэй эсэс болотор жэлһээ үлүүхэн саг байна, энэ үедэ нилээд ехэ юумэ заһаруулжа болохо, үйлэдбэри дээрэхи гурим ехэ хүсэтэйгөөр, үсэд нэтэрүүгээр һайжаруулха, эмхи гурим дээшэлүүлхэ, түсэб дүүргэлгын ба үйлэдбэриин журамые, илангаяа гээгдэжэ ябаһан участогуудта, бэхижүүлхэ хэрэгтэй» гэжэ партиин ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленум дээрэ хэлэгдэһэние хүтэлбэри болгон, бидэнэр урдаа табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ аргатайбди. Бэелүүлхэшье байхабди. Имагтал хүн бүхэнэй оролдолгоор Эхэ оромнай улам хүсэтэй болодог, уласхоорондын оршондо нэрэ хүндэнь ургадаг. Имагтал амжалта түгэс ажалаараа дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай түлөө тэмсэлдэ хубитаяа оруулжа байһанаа мэдэрхэдэ урматай.

— ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ ТҮҮХЭДЭ ШЭНЭ ШАТА —СОЦИАЛИЗМЫН БА КОММУНИЗМЫН ИЛАН МАНДАЛГЫН ҮЕ ШАТА НЭЭҺЭН АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬДА АЛДАР СОЛО! —гэһэн уряа һайндэрэй жагсаалнууд дээгүүр сууряатахань.

Һайндэрөөр, хүндэтэ нүхэд!

АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

…ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

…гуухэ Октябриин социа… революциин 67-дохи жэ… … ойн хүндэлэлдэ дэлгэр… … социалис мүрысөөндэ …ксожо, Зэдын районой «За…ный» совхозой һаалишад …лай шэнэ амжалтануудые …баба. Тэдэнэр сагаан эдеэ …лдбэрилхэ энэ жэлэй тү… …эбэ даабарие болзорһоонь … уридалан дүүргэө. …эбэй ёһоор 4450 центнер … үйлэдбэрилхэ зорилгоёо …ороой һүнэй фермын һаа… …ад мүнөө 4459 центнер… …үргэнхэй. Гүрэндэ 3743 …нтнер һүн худалдагдаа. Түсэбынь 3650 центнер байһан юм. 1984 оной түсэбтэ даабарие амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ фермын түрүү һаалишад Б. Х. Базаржапов, Д. Б. Мункуева, Г. Г. Коржова гэгшэдэй хубита ехэ. Эдэнэр байгша ондо үнеэн бүриһөө гурбан мянга гаран килограмм һү һаажа, «гурбан мянгатанай» клубай гэшүүд болохо зорилготой. Мүн һаалишад Т. Кузина, Н. Доржиева, В. Хайдукова, Л. Буянтуева, Т. Степанова һү һааха социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ ябана. Эбтэй зетэй энэ коллективые Алексей Цыденович Самданов шадамараар хүтэлбэрилдэг. Жэлэй эхинһээ фермын һаалишад үнеэн бүриһөө хоёр мянга гаран килограмм һү һаажа, районойнгоо һү һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй материалнуудтай, нүхэр К. У. Черненкын тэндэ хэлэһэн гүнзэгы удхатай үгэтэй фермын коллектив һонирхон танилсаад, гүнзэгыгөөр шудалжа эхилэнхэй. Партиин хараалһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын тула фермын коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад ажаллажа байна. 1984—1985 онуудай малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха уряатайгаар районойнгоо малшадта хандаһан Боосын совхозойхидой үүсхэлые ёнхоройхид үргэнөөр дэмжээд, малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ бүхы арга боломжонуудаа элсүүлнэ.

С. РИНЧИНОВ.

МЕЛИОРАТОРНУУДАЙ ЗОРИЛГО

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй материалнуудые, нүхэр К. У. Черненкын тэндэ хэлэһэн үгые Загарайн районой уһалууриин системэнүүдэй управлениин коллективэй гэшүүд гүнзэгыгөөр шудалан үзэжэ байна. Партиин хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула тэдэнэйшье бүтээхэ ажал хэрэгүүд ехэ. Үнгэрһэн арбан һарын туршада уһалууриин системэнүүдые заһабарилха, сэбэрлэхэ түсэб дүүргэгдэнхэй.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 67-дохи ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһан мелиораторнуудай коллектив һайндэрэй урда «Гигант» колхоздо һайжаруулагдаһан малай бэлшээри, Эрхирэгэй совхоздо, Хүгэйн ОПХ-да Асагадай, Доодо-Үзүүрэй уһалууриин системэнүүдые тушааха зорилготой. Агууехэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ экскаваторай машинист Геннадий Михайлович Власов, жолоошон Михаил Владимирович Белых гэгшэд онсо шалгарба.

Загарайн мелиораторнууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана.

Т. ХОРОШИХ,
хүдөө бэшэгшэ.

Манай колхозой таряашад, механизаторнууд энэ жэлэй Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтажа байна. Эдэнэр байгша ондо баян ургаса хуряажа абаа. Тусхайлбал, тус ажахы бүхыдөө 66,6 мянган центнер таряа ургуулаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,3 центнер орооһо суглуулаа. Энэнь түсэбһөө 5,7 центнерээр дээшээ болоно. Недондо манай механизаторнууд гектарай 10,8 центнер орооһо таряа сохижо абаһан юм.

ОРОЛДОСЫН АША

Эдэ үрэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, бидэ жэлһээ жэлдэ ургасаяа дээшэлүүлжэ байнхайбди. Таряалангаа зүбөөр элдүүрилһэнһээ, газартаа зональна гурим нэбтэрүүлһэнһээ, ажалдаа хамтын подряд хэрэглэһэнһээ болоо гэхэдэ алдуугүй. Иигэжэ колхозоймнай таряашад баян ургаса абадаг дүршэл шадабаритай болонхой.

Ажахын комбайнернууд Ш. Занаев, Н. Цыдуев, Б. Банаев, Б. Баясанов, Б. Гомбожапов, Д. Эрдынеев, жолоошод С. Гармаев, А. Анандуев, С. Бадмаев, Ц. Доржиев болон бусад таряа хуряалгын үедэ өөһэдынгөө хубитануудые нилээд оруулаа.

Мүнөө Бархanай таряашад ерэхэ ургасын үндэһэ һуури табижа байнхай. Үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана, намарай паар хахалагдажа дүүргэгдээ.

Ж. ДОРЖИЕВ,
Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном.

ХАРУУҺАНАЙ ҺАЙГААР

…и—барилгын эзэнби» гэһэн уряа доро Василий Цивиле… … хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Буряадай участок … эгээл түрүүшынхеэ мүрысэжэ эхилээ бэлэй. Анхан …ан автомашинануудаа БАМ-ай барилгын дүүрэтэр ашаг…р шиидэһэн жолоошод үнэн сэхээр, оролдосотой шан… … хүдэлжэ, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автоба… … коллектив дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ хододоо шал…гаг юм. Василий Цивилев 1975 ондо абаһан машинаяа ка…льна заһабарида нэгэшье оруулангүйгөөр мүнөө хүрэ… … ашаглажа, 360 мянган километр зай БАМ-ай харгыгаар …жа, олон мянган тонно ашаа зөөгөө. Бригадынь бэшэ… … хүдэлмэришэд автомашинануудаа 300 мянган километр …жа, БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаа ехээр зөөгөө.

… Бэе бэедээ туһалдаг заншал эндэ тогтонижонхой. Хам… … сугларжа машинануудаа заһабарилдаг, харууһалдагбди. …машинада техническэ харууһа һайнаар хэзэд байбал, БАМ… … харгынуудааршье удаан сагай туршада ашаглажа, ехэ … зөөхэ арга бии,—гэжэ В. И. Цивилев хэлэнэ.

…н түрүү коллектив даабаряа хододоо үлүүлдэг. Байгша … гурбадахи кварталай даабарие 214 процент дүүргэһэн … юм. КПСС-эй Северобайкальскын горком энэ туйлал…нуудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дэмжүүлгын Улаан вымпелээр …ба. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарие 3 жэл … һарын туршада дүүргэжэ шадаа.

М. КУКЛИН.

«Ленинградстройтранс» управлениин 19-дэхи автопредприятиин коллектив БАМ-ай барилгада арбадахи жэлээ хабаадалсажа, олон мянган тонно ашаа зөөгөө, зөөнэшье. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, жэлэй эхинһээ муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Арбан һарын даабариһаа гадуур 594 мянган тонно-километр хэмжээнэй ашаанай хүдэлмэри хээ, автобусоор 2 миллион хүн зонииe Северобайкальск город соогуур, аэропорт хүрэтэр зөөгөө. Автомашина бүридэ абаад үзэхэдэ, 40 процентээр ехэ ашаа зөөдэг болоһон байха юм.

СОЛОЁО ДУУДУУЛНА

Энэ түрүү предприятиин коллектив туйлаһан амжалтануудаа саашадань улам арьбадхаха гэжэ эрмэлзэнэ. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 700 мянган километр хэмжээнэй хүдэлмэри хэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ байна. Ленинград хотын жолоошод үшөөл һайн үрэ дүн туйлажа, нэрээ нэрлүүлжэ, солоёо дуудуулхал бээз гэжэ найдамаар.

А. КРИВОЙ,
хүдөө бэшэгшэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭЭ ТҮШЭГЛЭН

Хойто-Байгалай районой малшад Агуухэ Октябриин алдарта ойн һайндэрэй урда тээхи ажалай вахтада жагсажа, һү һааха, гүрэндэ тэрэнээ худалдаха түсэбөө нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ шадаа. Энэ туйлаһан амжалтада «Ангарский», «Тыйский» совхозуудай һү һаалиин фермэнүүд ехэ хубита оруулаа.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Тыйский» совхозой залуу малшан, комсомолой гэшүүн Мария Бутакова шалгаржа гараһан байна.

Мүнөө районой һүнэй фермын коллективүүд Октябриин һайндэрые угтажа байхадаа, һү һаалияа дээшэлүүлхые оролдоно.

Т. ЦЫДЫПОВА.

УЯЛГАЯА ТОДОРХОЙЛОНХОЙ

Бэшүүрэй районой Хёлгын совхозой малшад үбэлэй һаранудта сагаан эдеэ дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бүхы һанал бодолоо, арга боломжоёо хэрэглэн хүдэлнэ. Эдэнэр энэ харюусалгатай хаһа соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1250 килограмм һү һааха, гүрэндэ тушааһан һүнэйнгөө 90 процентһээ доошо бэшыень нэгэдэхи сортоор худалдаха социалис уялга баталан абанхай. Тус ажахын зарим һаалишад бүришье дээгүүр зорилго табяад, амжалтатай ажаллажа захаланхай. Тэдэнэрэй тоодо Галина Михайловна Кузьмина үнеэн бүриһөө 1300 килограмм һү һааха уялгатай. Залуу малшан Наталья Поляницына, тэрэнние һурган хүмүүжүүлэгшэ Ксения Лифановна Дульская болон бусад үндэр дүн туйлахаар зоригжонхой хүдэлжэ ябана.

Ц. ДОРЖИН.

ГҮРЭНДӨӨ— ТАРГАН МЯХА

Энэ жэлэй августын эхеэр Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой мал шахан таргалуулдаг баазада 352 толгой эрэ хашарагууд холын Үргэдэйн зуһаланһаа асарагдаа бэлэй. Дүршэл ехэтэй малшад А. Г. Кобелев, А. С. Сороковиков, С. Е. Белозеров, П. И. Сороковиков гэгшэд залуу мал харууһалжа эхилээ һэн. Тэдэнэр оролдосо ехэтэйгээр хүдэлжэ, даалгагдажа үгтэһэн малайнгаа толгой бүхэнэйнь дунда зэргын шэгнүүрые 403 килограмм болгоод, гүрэндэ тушааһан байха юм. Агуухэ Октябриин алдарта ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон Доодо Аһалигай малшад октябрь һарын туршада хашарагуудайнгаа толгой бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1400 граммаар нэмээжэ шадаа. Тиигэжэ гүрэндэ эрхим шанартай мяха тушааба.

И. ФЕДОРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

Парти болон арадай хэлбэришэгүй нэгэдэл, агууехэ Ленинэй суртал һургаалнуудта үнэн сэхэ байлга — манай бүхы илалтануудай үндэһэ һуури мүн!

(КПСС-эй ЦК-гай УРЯАНУУДҺАА).

АМЖАЛТАМНАЙ ЕХЭ ХЭРЭГҮҮДТЭ ЗОРИГЖУУЛНА

РАЙОНОЙМНАЙ ажалшад Агууехэ Октябриин һайндэрые ажалай һайн үрэ дүнгүүдээр угтажа байна. Илалтын 40 жэлэй ой болон стахановска хүдэлөөнэй 50 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула габшагай ажалай вахтада жагсаһан районой промышленна предприятинууд гүрэндэ продукци худалдаха байгша оной үнгэрһэн юһэн һарын түсэб 101 процент дүүргэжэ, 5659 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байха юм. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб үнгэрһэн жэлэйхитэй жэшэхэдэ, 119 процент дүүргэгдээ. Предприятинуудай хүдэлмэриин ашаг олзо арбадахи табан жэлэйхитэй сасуулхада, 3,7 процентээр дээшэлһэн байна.

Партийна организацинууд болон хүтэлбэрилэгшэдэй экономико хүгжөөхэ, үндэр бүтээсэтэ ажалай эрхэ байдал байгуулха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулдаг газарта ажалай һайн үрэ дүнгүүд туйлагдажа, коллектив доторой байдал эбтэй зэтэй, тэнигүлэн болоно гэжэ шэнжэлэл харуулна. Энэл талаһаань Хурамхаанай леспромхозой хүтэлбэри болон партийна организациин хүдэлмэри анхарал татадаг. Тус коллектив энэ жэлэй юһэн һарын түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, ажалайнгаа бүтээсые 103 процентдэ хүргэһэн байна. Энэ леспромхозой коллектив байгша оной түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар район дотороо үүсхэл гаргаһан юм. Энэ үүсхэлыень районой промышленна олон предприятинууд дэмжэжэ, һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Тус леспромхозой Г. П. Сачковой ударидадаг модо бэлэдхэгшэдэй тэмодхогдоһон бригада, модо зөөдэг машинын жолоошод Г. И. Бриков, Г. М. Емельянов, «Бурятводстрой» барилгын управлениин оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын Н. Б. Шараевай, колхозууд хоорондын лесхозой М. Г. Буштаренкын бригаданууд болон бусадшье ажалай түрүүшүүл эдэбхитэй һайнаар ажаллажа, мүнөө 1985 оной түсэбөөр хүдэлжэ байнхай.

Барилгын эмхи зургаанууд баһал муу бэшээр хүдэлжэ байна.

Энэ табан жэлэй туршада худалдаа наймаан, арадай гэгээрэл, соёл культура, хүн зоной хэрэглэмжэ болон элүүр энхые хангалга улам саашадаа хүгжөө. Районой бүхы ажалшадай һуудал байдал бүри баян дэлгэр болоно.

Районоймнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда гүрэнэй түсэб дүүргэхэ талаар ехэ зорилгонууд табигданхай. Байгша ондо ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, таряанай, хартаабхын болон овощой баян ургаса ургуулха талаар эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Ажахы бүхэндэ тэжээлэй болон таряанай ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд жэлэй эхиндэ абтаһан байна. Энэ хэрэгтэ ажахын мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл хабаадуулагдаа. Эдэ хэмжээнүүд партиин райкомой бюро дээрэ баталагдаа һэн.

Эдэ хэмжээнүүдэй ёһоор ажахынуудай сабшалан болон таряалан дээрэ агротехническэ ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Үнгэрһэн жэлэйхиһээ 2—3 дахин ехэ талмай үтэгжүүлэгдээ. Тиихэдэ тарян ажал дээрэ түрүү онол арга болохо хамтын подряд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар энэ жэлдэ һайн ургаса ургуулагдаа юм.

Иигэжэ район бүхыдөө 19.470 тонно үбһэ бэлэдхээ. Үнгэрһэн жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ силос дарагдаһан, мүн лэ иимэ хэмжээнэй витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдээ. Үбһэшэдэй звенонуудай дундаһаа Һахалиин совхозой луговод И. Г. Толстихинай толгойлдог звено сабшалангай гектар бүриһөө 41,3 центнер үбһэ хуряажа, хараалһан түсэбөө үлүүлээ. Тиихэдэ олонхи хонишоднай өөһэдөө үбһөө бэлэдхэдэг һайн һайхан заншалтай болонхой юм. Жэшээлхэдэ, жэлэй дүнгөөр хонишодой дунда районой чемпион болоһон Д. Х. Дамбинов өөһэдынгөө хүсөөр 1180 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, даабарияа мүн лэ үлүүлээ.

Тэрэшэлэн кукурузашаднай баһал амжалтатай. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Р. Ц. Раднаевай бригада таряалангай гектар бүриһөө 242 центнер шэмэтэ тэжээл хуряаһан байна. А. Б. Сангадиев, В. Я. Телятников болон бусад баһал һайн ургаса ургуулаа.

Таряалан дээрэ хэгдэһэн бүхы хүдэлмэриимнай дүн таряа хуряалгада харагдаа гээшэ. Партиин обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обкомой тогтоолой ёһоор таряа хуряалга дээрэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ һэн. Олон ажахынуудай механизаторнууд бии байгаа арга боломжоёо хаража үзөөд, урдаа абаһан социалис уялгануудаа дээшэлүүлһэн байна. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнернууд 52 мянган центнер ороохо суглуулха дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан аад, тэрэнээ арба гаран мянган центнерээр үлүүлээ. Хурамхаанай совхозой механизаторнууд түсэбэй ёһоор 25 мянган центнер ороохо суглуулха аад, 50 мянган центнертэ хүргөө бшуу.

Таряа хуряалга дээрэ эрхимлэгшэдэй дундаһаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнернууд Ш. П. Занаев, Н. М. Цыдуев, Б. Ч. Банаев, Һахалиин совхозой М. И. Бурцев болон бусадай нэрэ дурдамаар. Эдэ нүхэдэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын тугханууд оло дахин үргэгдэһэн байха.

Социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэжэ, механизаторнуудаймнай габшагай һайнаар ажаллаһанай ашаар энэ жэлдэ район гүрэндэ ороохо худалдаха зургаан жэлэй түсэб дүүргэбэ. Иимэ амжалта манай эндэ урдань туйлагдаагүй юм. Таряалангай гектар бүриһөө 11,4 центнер ороохон абтажа, бүхыдөө 242.686 центнер суглуулагдаа. Гүрэндэ ороохо тушаалга үргэлжэлһөөр. Үшөө 500 тонно тушаахабди. Энэ ехэ амжалтада Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Аргатын, Хурамхаанай совхозууд горитой хубитаяа оруулаа.

Партийна, совет, ажахын органуудай, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин, бүхы ажалшадай үндэр бүтээсэтэ ажалай ашаар район гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха талаар юһэн һарынгаа даабариие үлүүлээ. Нёдондо жэлэйхиһээ нилээд ехэ мяхан тушаагдаа. Гүрэндэ мяха тушааха энэ жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Дэрээнэй совхоз гүрэндэ һү худалдаха байгша онойнгоо түсэбые октябриин 1-дэ дүүргэээ.

Амжалта туйлаһан олон малшаднай шагнагдаһан, урмашуулагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, Аргатын совхозой адуушан Д-Ц. М. Цыремпилов СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын Хүндэлэлэй грамотаар болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай мүнгэн шангаар шагнагдаа. Энэл совхозой хонишон В. Ж. Дондуповта Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан байна. Уланхаанай совхозой ахалагша хонишон Д. Х. Дамбинов ВДНХ ошохоор уригданхай. Мүн бэшэшье малшад грамота болон элдэб шанда хүртөө.

Мүнөө үедэ ниитын адууһа малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэхэһөө шухала асуудал малшадаймнай урда байхагүй. Энэ туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхажа, бүри дээгүүр үрэ дүн туйлахые оролдохо ёһотой. Энэ талаар арга боломжонууд бии. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл һайн бэлэдхэгдээ. Талха таряагааршье элбэг байхабди. Һү һаалиин фермэнүүдэй материально-техническэ үндэһэ һууришье һайжараа. Мал ажалай продуктнуудые худалдан абаха сэн дээшэлээ. Эдэ бүгэдэ үбэлэйшье үедэ һү, мяха ехээр абаха арга боломжо үгэхэ бшуу. Энэ талаар ажахы бүхэндэ үбэлжэлгын үедэ ябуулагдаха хэмжээнүүд абтанхай.

Район доторнай партийна эхин организацинуудта тоосоото-һунгалтын суглаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Эдэ суглаанудта коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажахын, эмхидхэлэй, үзэл сурталай болон политическэ асуудалнуудаар өөһэдынгөө һанамжа хэлэһэн, бии байгаа дутуу дунданиуудые усадхаха эрилтэ табиһан байна. Суглаанууд дээрэ шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэлгэрээ.

Ажахынуудай коммунистнууд Ниитын адууһа малай 1984—1985 онуудай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха тухай партиин заабаринуудые тон һонирхолтойгоор шудалаа. Ниитын адууһа малай энэ эхилээд байһан үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ талаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гаргаһан үүсхэл партиин райкомой бюрогой заседани дээрэ һайшаагдаа һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Ороной эдеэ хоолой зүйлнүүдые тогтууритайгаар ехэ болгохо зорилгоор мелиорациин, шанаржуулагдаһан газарые хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлгын удаан болзорой программа тухай» КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй тогтоолые, мүн энэ Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын хэлэһэн үгэ район доторнай үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Иигэжэл КПСС-эй райком болон партийна эхин организацинууд ажалшадай эдэбхи үүсхэл бүри ехэ, шэнэ амжалтануудые туйлаха, бии байгаа дутуу дунданиуудые усадхаха хэрэгтэ элсүүлжэ байна.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь.

ПУБЛИЦИСТИКЭ

ТҮҮХЭТЭ ИЛАЛТАНУУДААР

Агуухэ Октябриин социалис революци. Хүн түрэлтэнэй хуби заяанда нүлөөлһэн хүсөөрөө тэрээнтэй тэнсэхэ юумэн дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй. Ленинскэ партиин хүтэлбэреэр России хүдэлмэришэд болон таряашад энэ үдэр помещигүүдэй, капиталистнуудай засагые унагаажа, засаг түрэеэ өөһэдынгөө гарта абаһан габьяатай. Тэрэ гэһээр жаран долоон жэл үнгэрбэ.

Энэ үедэ Агуухэ Октябриин хүсэтэ нүлөөн доро бүмбэрсэг дэлхэйн социально-политическэ шэнжэ шарай үндэһөөрөө хубилгагдаа. Хүн зоной ажабайдалые социалис ёһоор эмхидхэхэ гээшэ мүнөө үе сагай эгээн шухала, орёо бэрхэ хэрэгүүдые шиидхэхэ зам нээжэ үгөө ха юм. Хүдэлмэришэдэй, таряашадай, обществын бусад гэшүүдэй хэһэн ажал түүхэдэ түрүүшынхеэ бүгэдэндэ ехээр хүндэлэгдэжэ, социалис үйлэдбэри арад зоной аша туһада, ажалшадай эрилтэнүүдые хангалгада зорюулагдадаг болоо.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри Агуу Октябриин аша үрэнь улам яларма хурсаар гэрэлтэнэ. Совет хүнүүдтэ энэ ойн баярые һайндэрлэхэ гээшэ угаа ехэ гүнзэгы удхатай. Энэмнай парти болон арадай бүтээһэн юумэнүүдэйнгээ дүн гаргаха, саашадаа бэелүүлхэ асари ехэ зорилгонуудтаа анхарха шата болоно.

Агуухэ Октябриин мүнөөнэй 67-дохи ой айхабтар шухала, аша үрэ ехэтэ ажал хэрэгүүдээр тэмдэглэгдэнэ. Тэрэнэй нэгэниинь — Байгал-Амарай түмэр замай жэлээр урид ашаглагдажа захалһан, зам дээгүүр поезднуудай ото ябаха харгын нээгдэһэн ушар хүн бүхэниие баярлуулна. Манай ороной аха дүү арадуудай хамтын хүсөөр, бүхы тооной үндэһэн яһатадай түлөөлэгшэдэй баатарлиг ажалаар гүн ехэ тайга соогуур 3500 километртэ татагдаһан түмэр харгы ёһотойл түүхын удха шанартай, энэ зуун жэлэй эгээн томо барилгануудай зэргэдэ тоологдоно. Энэ ехэ барилга дээрэ олонациональна совет арадай бата бэхи хани барисаан улам бүхөөр шэрээгдэһэн, шэнэ ёһо заншалнууд бүрилдэһэн, хүнүүд хамтын һанаа сэдьхэлээр хүмүүжүүлэгдэһэн байна. БАМ баригшадай габьяата ажал үндэрөөр сэгнэгдээ. Буряадай участок дээрэ ажаллаһан гурбан баатар — А. В. Бондарь, В. И. Аксенов, Н. А. Еременко гэгшэдтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо, олон түрүүшүүлдэ орден, медальнууд барюулагдаа.

БАМ гээшэ гансахан түмэр зам бэшэ, харин СССР-эй индустриальна шэнэ бэһэлүүри болохо байна. Нэгэ миллион хахад дүрбэлжэн километр хэмжээтэй энэ хизаар байгаалиин угаа ехэ баялигтай. Энэ баялигуудые 2000 он хүрэтэр ашаглалгада оруулха комплексно программа зохёогдожо дүүрэхээ байна.

Коммунис партиин хүтэлбэреэр совет арад бүхы талаараа гайхамшагта амжалтануудые туйлаа, манай Эхэ оронииие хүсэн түгэс социалис гүрэн болгоо. Энээнэй бодото гэршэ жэшээнь гурбан орденто Буряадай Автономито Совет Социалис Республика болоно. Совет засагай жэлнүүдтэ парти, правительствын саг үргэлжын анхаралаар, Агуухэ ород болон ороной бусад арадуудай айхабтар ехэ туһаламжаар республикамнай хэдэн зуун жэлэйнгээ гээгдэлые дабан гаража, ажабайдалайнгаа бүхы талаар ёһотойл түүхэтэ туйлалтануудта хүрэһэн байна. Энэ үедэ республика дотор промышленна үйлэдбэри мянгаһаа үлүү дахинаар ехэ болоо. Хүдөө ажахымнай үйлэдбэрилһэн бүхы продукци нёдондо гурбан зуу гаран миллион түхэригтэ хүрэһэн жэшээтэй...

Буряад ороной газар нютагуудайнь, тэндэхи һуурин, тосхонуудай шэнжэ шарай танигдашагүйгөөр хубилаа. Эгээн шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн заводууд, фабриканууд бүтээгдээ, асари ехэ барилганууд бодоо, городууд урган һалбарна, театрнууд, соёлой ордонгууд, һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, стадионууд олошорно. Хүдөө нютагуудай таряалан, сабшалан дээгүүр хүсэтэ машинануудай хүнхинөөн сууряатана.

Гушаад ондо бэшэгдэһэн нэгэ шүлэгые мүнөө иимэ нэмэлтэтэйгээр уншаха дуран хүрэнэ:

Урда сагта
Оргойто бөөгэй,
Орхимжото ламын
Хэсэ, хэнгэрэгэй
Зэдэлжэ байһан
Зэрлиг дайдада:
Тракторай дуун,
Таряанай долгин,
Электрын хүсэн
Эбхэрэн ерээ;
Агаарай онгосонууд,
Автомобиль машинанууд
Агта хүлэгүүдые
Амаруулан һэлгээ.

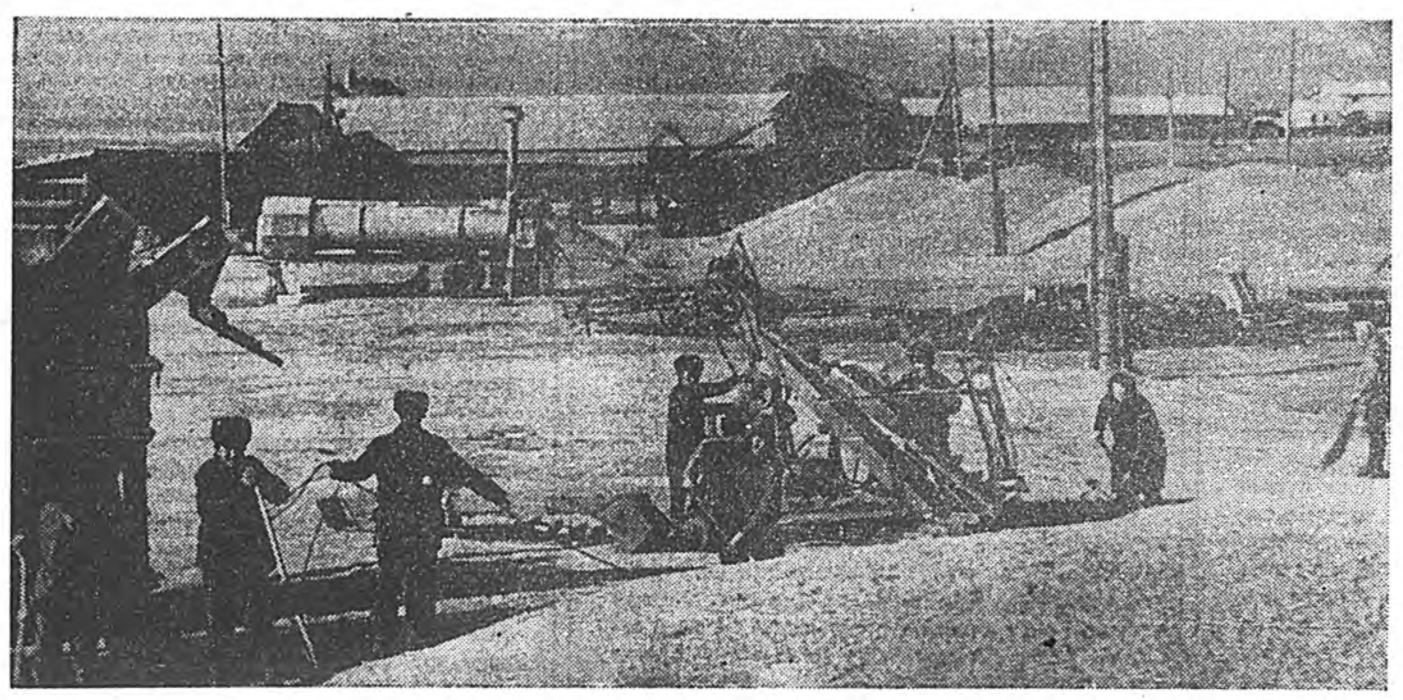
Һүүлэй үедэ экономическа болон социальна хүгжэлтэдөө республикамнай нилээд амжалтануудые туйлаа. Юһэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдтэ промышленна үйлэдбэриин хэмжээн хоёр дахин шахуугаар ургаа. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Буряадай индустриальна түб — Улаан-Үдэ город байгша ондо Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа. Энэмнай ниислэл хотын ажалшадай хэһэн хүдэлмэриин бодото сэгнэлтэ мүн.

Мүнөө жэлдэ Буряад ороной түрүүшын гигант гэжэ алдаршаһан Ленинэй орденто локомотиво-вагон заһабарилгын заводой алдарта коллектив алтан ойгоо тэмдэглээ. Табин жэлэй туршада суута коллективэй хэһэн, бүтээһэн юумэниинь сэгнэшэгүй ехэ. Алтан ойгоо эдэнэр зориг түгэлдэрөөр угтаа: заводынь үргэдхэгдэжэ захалаа, ... жэлнүүдтэ хажуудань ... нэгэ иимэ заводой мүн... һэндэл адли, үйлэдбэри... продукциинь хэмжээн ... дахинһаа үлүүгээр дээшэлх... бүри шэнэ түхэлэй локо... тивууд болон вагонууд за... барилагдадаг болохоор ... лагданхай.

Һайндэрэй урдахана рес... ликымнай аха заха предпр... тинуудай нэгэндэ — Зэ... вольфрам-молибденэй ком... надай коллективтэ Ажал... Улаан Тугай орден барюул... даа. Энэ комбинадай аж... шад орон доторoo метал... ги хүгжөөлгэдэ, Эсэгэ ор... ноо хамгаалгын Агуухэ д... най жэлнүүдтэ немец-фаш... булимтарагшадые бута сох... годо ехэхэн хубитаяа оруу... һан, түсэб болон социал... уялгануудаа амжалтатайг... бэелүүлһэн байха юм.

Эдэ эхин предприятинууд... амжалтанууд бултанда үлг... жэшээ боложо үгэнэ. Эдэ... рэй жабхаланта замаар Ула... Үдын нарин сэмбын комби... дай, «Электромашина» за... дой, Улаан-Үдын прибор ... тээлгын нэгэдэлэй, Тимлю... цементын заводой болон ... сад олон предприятинуу... коллективүүд эршэ хүсэ... гөөр урагшаа дабшана. ... үдэрнүүдтэ Сэлэнгын ЦКК ... рүүшын миллион тонно ... тон гаргаба.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ... ажахымнай үйлэдбэриин ... ническэ үндэһэ һуури ...

ТЭМСЭЛЭЙ ОХИН СООГУУР

Һайндэр бүхэнөө алдарта хэрэгүүдээр, шэнэ туйлалтануудаар угтаха гээшэ совет хүн бүхэнэй заншал болонхой. Иимэ һайн һайхан ёһо заншал Уланай колхозой гэшүүдтэшье бии. Эдэнэрнай Агуу Октябриин һайндэрые эрхим амжалтаар угтажа байнхай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлнай ажалша арад зоной эршэ түгэлдэр эдэбхи үүсхэлэй халуун охин соогуур үнгэржэ байна. КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, СССР-эй Эдеэ хоолой холын хараата программа сүм дүүргэхын тула хүн бүхэн хэээз хэээзэнэйхиһээ эдэбхитэй, эмхитэйгээр ажаллана. Илангаяа байгша ондо ажалай тэмсэл шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрээ.

Манай колхозой һаалишад, үхэршэд, хонишод һү, мяха, ноохо ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдахын тула бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэхые оролдоһон байна. Жэшээлбэл, энэ зундаа бэлшээриин үедэ һү ехээр һаажа абахаар район доторoo үүсхэл гаргаһан һүнэй комплексын операторнууд хараалһан зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлээ. Һаалишаднай, үхэршэднай нажартаа һүрэг малаа тунга ногоотой бэлшээридэ бэлшээжэ, үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 800 килограмм һү абаха уялгаяа дүүргээ юм. Түрүү, дүй дүршэлтэй һаалишад Дарима Кушеевна Арсаланова, комплексын ахалагша һаалишан Сэсэг Урбагаровна Аюшеева, залуу коммунистка Евгения Малановна Бухаева гэгшэд абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ амжаһан байна. Тиихэдээ һаалиин хоёрдохи фермын үнинэй һаалишан Евдокия Санжиевна Балаганова мүнөө үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2 мянган килограмм һү һаанхай, мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

Байгша ондо тракторна-таряан ажалай бригадануудай механизаторнууд урагшатай. Тогтууритай баян ургаса заабол ургуулан абахын тула хабарһаа нааша ехэхэн оролдолго гаргаһан байна. Хабартаа оройхон болотор хүйтэн байгаашье һаань, нютагайнгаа байгаалиин сагай уларилай эрхэ байдалые хараада абажа, тарилгаяа һайн шанартайгаар үнгэргэжэ гэхэ гү, али зональна гурим үргэнөөр нэбтэрүүлэн хэээз хэээзэнэйхиһээ баян ургаса хуряагаа. Тодорхойлбол, колхозоймнай механизаторнууд, комбайнернууд бүхыдөө 52.650 центнер ороохо таряа суглуулжа амбаарлаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 19,7 центнер ургаса хуряажа абаһан байна. Тиигэжэ энэ жэлдэ гүрэндөө 18.650 центнер шаргал таряа худалдажа, аяар зургаан жэлэй хэмжээнэй түсэб дүүргэбэбди.

Ороохо таряанайнгаа баян ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр суглуулжа абахын тула бүри шанга тэмсэл дэлгэрээ һэн. Манай суута комбайнернууд, байгша оной районой чемпион болоһон Цырен Очиров, Эрдэни Нанзатов, Баярто Зурлов, Леонид Ангаров, Хышигто Ринчинов, Радна Иванов, Борис Доржиев болон бусад бүхы арга шадабаряа гарган ажаллаа. Жэшээлбэл, комбайнер Цырен Очиров таряа хуряалгын үедэ 8033 центнер ороохо сохижо үрдиһэн байха юм.

Бүри һаяхан КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленум боложо, эндэ онсо шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Газарай үрэжэл һайжаруулха гээшэ илангаяа манай ажахыда гол шухала зүйл болоно. Бидэ, үбһэ, ороохо таряа ехээр абангүй мал ажалай продукци горитойхоноор үйлэдбэрилжэ шадахагүймнай мэдээжэ.

Энэ жэлдэ Баргажан голой үерлэжэ, хэды түбэг бэрхэшээл ушаруулаашье һаань, колхозой луговодууд, бүхы шахуу гэшүүд үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлээ. Ажахы дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Б. Д. Базаровай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай механизаторнууд урда мэтэ эрхимлээ. Энэ коллектив сагай уларилай таарамжагүй байбашье һаань, үбһэ ехээр бэлэдхэжэ, хараалагдаһан даабаряа сүм дүүргээ юм.

В. Л. Цыденовэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадын коллектив гектар бүриһөө 186 центнер кукурузын ногоон эшэ набша хуряажа абаа юм. Силосэй ургамалнуудые хуряаха үедэ механизаторнууд Жаргал Эрдынеев, Жаргал Дамбаев, Сергей Бадмаев, Валерий Чимитцыренов болон бусад абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, мүрысөөндэ эрхимлээ бэлэй. Ажалай тэмсэлдэ шалгарһан түрүүшүүлые тоолон нэрлэхэ болоо һаа, колхоздомнай захаһаа олон ааб даа. Эдэнэрэйл оролдолгоор, эрмэлзэл шадабаряар ажахын һалбари бүхэн хүгжэжэ, үргэдхэгдэжэ байна ха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоздо үйлэдбэриин болон соёлой томо барилганууд үргэнөөр хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, бүри һаяхан һүнэй комплексдо хоёрдохи ээлжээн ашаглагдаа. Иигэжэ эндэ бүхыдөө 600 үнеэн харууһалагдадаг болохонь. Мүн ажахы өөрынгөө хүсөөр хонидой шэнэ байрануудые барижа дүүргээ. Тиихэдэ гэр байра захаһаа олоор баригдажа толлогдоно. Манайда олохон механизаторнууд, автомашинын жолоошод шэнэ гэрнүүдтэ түбхинэнхэй. Һая гэр бүлэ болоһон залуу колхознигуудта заабол шэнэ гэр барижа үгэнэбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ залуушуулай колхозһоо гаража ошохо ушар үсөөрөө.

Мүнөө ажахыдамнай малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа. Хэхэ ажал ехэ. Илангаяа нажартаа уһанай үерлэһэнһөө уламжалан хонишодоймнай үбэлэй олохон байра һэльбэгдэжэ шэнэлэгдэхээр болонхой. Тиин колхозоймнай бүхы гэшүүд мүнөө үбэлжэлгэдөө түгэс һайнаар бэлдэхээр ажалайнгаа тэмсэлые улам үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Агуу Октябриингаа һайндэрые амжалта, илалтаараа угтажа байһан манай ажахын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ дүрбэдэхи жэлые бүри урагшатайгаар түгэсхэжэ, ерэхэ жэлдэшье ехэ дүн туйлахаар эрмэлзэнхэй ажалланад.

И. ДАМПИЛОН,
Баргажанай районой Уланай колхозой түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын оньһожоруулагдамал тоог.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ИЛЬИЧЫН ГАЛНУУД ЯЛАРНА

Агуу Октябриин элшэ ... баруун зүгһөө Буряад ... ниие гэрэлтүүлжэ эхил... гэхэдээ, совет засагай ил... коммунизм байгуулха хэр... электрофикациин үүргэ т... багша Ленинэй хэлэһые ... түрүүн ухаандаа оруулда... шэбди. Ильичын дурдаһа... баталагдан абтаһан ГОЭЛР... гой түсэбые мүнөө харад ... хэдэ, миний түрэл Гусиноо... ско ГРЭС хадаа тэрэ ... Совет Россин бүхы электр... станцинуудһаа ехэ электр... элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн ... гана бшуу.

Галуута-Нуурай эрьедэ ... дэлһэн энэ станциин түр... шын энергоблогой 1976 ... декабрь һарада электрын ... шэ хүсэ үйлэдбэрилжэ эхи... хэһэ хойшо би энэ хүдэ... байна гээшэб. Зүгөөр үшөө ... рүүн ГРЭС-эй барилга ... ажалайнгаа намтар ... һэм. Станциин шухала ... рэлгэнүүдые хабсаргал... байхадаа, оньһоной... нуудые тайлбарилан ... һамни, мүнөө ажал хүдэл... ридэмни ехэ аша туһатай ... на. Энэ агрегадые ямар ... соонь ашаглахада, найдам... гаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ... дэлхэб гэжэ хододоо ... жолон ажаллана гээшэ... ГРЭС-эй барилгада хабаа... саһан олон хүнүүд мэрг... лээ һэлгэн һуража, энерг... гүүд болоод, мүнөө станц... агрегадууды жолоодохо ... даг юм. Нүхэд Антипьев, ... ров, Шегебаев, Симо... Данжаев болон бусад ... мэргэжэлтэй энергетигүүд ... лонхой.

Станциин бүхы ажалшад... оролдолгын ашаар зарим ... ды амжалтанууд туйлагда... Манай коллектив электрын ... шэ хүсэ арадай ажахыда ... жуулгаар арбан һарын т... бые үлүүлэн дүүргэ... Жэлэй эхинһээ хойшо ... хамта дүрбэн миллиард ... киловатт-час ... Жэшээлхэдэ, Монголой Арад... Республикада «Эб найрамда... гэһэн ЛЭП-ээр арбан һар... турша соо дамжуулһан ... миллион киловатт-час электр... элшэ хүсэн хадаа ГОЭЛР... гой системын нэгэ жэлэй ... сэбһөө үлүү болоно.

Үйлэдбэриин болбосор... дээшэлүүлжэ, бүхы орон ... гоо жэшээтэ, эталоно ... циин нэрэ зэргэдэ хүрт... түлөө манай коллектив ... жэ эхилбэ. 1600 гаран ... мэришэд, мэргэжэлтэд ... бригаданууд хоорондоо ... лис мүрысөө эмхидхэ... гадна, хүн бүхэн тус ... хубиин дээшэлүүлэгдэһэн ... ганууды абанхай юм.

Мүнөө жэлдэ ... коллектив дүн хамта ... миллиард 700 миллион кило... ват-час үйлэдбэридхэ ... юм. Түсэбөө амжалтатай... бэелүүлхын түлөө коммун... ажалай 500 гаран ударни... энэ нэрэ зэргын түлөө ... һэн 600 гаран энерге... оролдоно гээшэ.

Би, юрын хүдэлмэришэн ... инженер гү, али станциин д... ректор мэтэ үйлэдбэри ... гаа бүхэдэнь юундэ хэлэх... хэтэй болонобиб гэхэдэ, ГРЭС... эй профсоюзна комитет... президиумэй гэшүүнээр ... гагдаһан хадаа, саг үргэл... үйлэдбэри эрхилэлсэжэ, хүд... мэришэдэй байдал тухай ... далнуудые шиидхэлсэх... тэйгээр ниитын хүдэлмэри... хабаададаг. Совет хүн... хүсые юрэнхы дээрэ энэ ... жэшээшье харуулна ... Агуу Октябриин ... угтахадаа, дахинаа ... ха юмбибди.

Н. КУЛАКОВ,
Гусиноозерско ГРЭС-эй хүдэлмэришэн.

ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ҮГЭ БАТА

«Владимир Ильич Ленин хүдэлмэришэ хүнэй сэхэ үгые, ажабайдалай үндэһэ баримтые болон тодо һонор ухаае хододоо үндэрөөр сэгнэдэг байһан юм» — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1984 он) Пленум дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүдые дурдаха дуран хүрэнэ. Юуб гэхэдэ, би арбаад жэлдэ гол үйлэдбэриин цехүүдэй нэгэндэ — локомотив хабсаралгын цехтэ электромонтажник - схемщигүүдэй бригадираар хүдэлхэ зууравa хүдэлмэришэдэй бата найдамтай үгэдэ, хэһэн хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө этигэдэг болооб.

Тиимэһээл эбтэй зэтэй ажалаймнай дүн гэхэдэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабаринуудые сүм дүүргээд, һүүлшын жэлэй январь һарын тоосоогоор ажалланабди. Харюусалгата участогтамнай — электровозуудые түсэбһөө гадуур заһабарилан гаргалгада заводой хүтэлбэрилэгшэд онсо анхардаг юм. 26 хүнһөө бүридэһэн манай комплексно томо бригада «КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ илагша» гэһэн дипломоор шагнагдаһан, коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Иимэ амжалта яагаад туйлагдааб гэхэдэ, ажалда хабаадалгын коэффициент (КТУ) 1981 онһоо ажалай түлбэридэ нэбтэрүүлһэнэй аша гэжэ хэлэлтэй. Хамтын ажалда хүн бүхэнэй хэды шэнээн хубитаяа оруулһые тодорхойлхын, дүнгүүдыень хахад һарадаа нэгэ удаа гаргахын, хүдэлмэриингөө асуудалнуудые шиидхэхын тула бригадын совет байгуулагдаа һэн.

Бүхы юумэн ажалай эмхидхэлһээ эхитэй гэһэн үгэнүүдые тайлбарилхадаа, нэн түрүүн гурбан бригадые нэгэдүүлһэн тухайгаа, тиин хоорондоо харилсаатай мэргэжэлнүүдые шудалалгада үргэн харгы гаргажа үгэһэн тухайгаа тэмдэглэлтэй. Хэрбээ анхан дүршэл ехэтэй электромонтажник-схемщик Л. Д. Полякова, Л. Ф. Ефремова гэгшэдэй ажалдаа ямар нэгэн шалтагаанаар гараагүй һаань, гансашье манай участогай бэшэ, бүхы цехэй хүдэлмэриин ябаса һаатадаг байгаа. Харин мүнөө залуушуул — 4-дэхи разрядтай Зоя Худякова, ГПТУ дүүргээд ерэһэн Надя Калашникова гэгшэд дээдэ гарай мэргэжэлтэдтэ хүрэмөөр хүдэлхые, капитальна болоч дунда хэмжээнэй заһабарилгада оруулагдаһан элдэб электровозуудта кондуит түхэлэй проводануудые схемын ёһоор бэлдэхэ, кабинада, жолоодолгын пультда тодхохо болон бусадшье даабаринуудые жэншэдгүй дүүргэдэг болоо.

Агуу Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ цехэй участок болон бригаданудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ, халаан бүриингөө даабаринуудые 160 процент бэелүүлжэ байһан манай коллектив һурган хүмүүжүүлгын нүлөөе үндэрөөр сэгнэдэг юм. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентой Л. Д. Полякова, намаиешье анха түрүүн мэргэжэлтэйм танилсуулһан Ю. Н. Бажеев, Т. С. Калинкина гэгшэдэй һайн үгын, һайхан хандалгын ашаар В. И. Полякова, Г. Н. Жукова, армиин албанһаа удаа һөөргөө манда бусажа ерэһэн Михаил Гришин гэгшэд заводтой хуби заяагаа холбоо. Үйлэдбэридэ ушардаг бэрхэшээлнүүднай гэхэдэ, хэрбээ ВЛ-60Т, ВЛ-80К түхэлэй электровозуудай заһабарилгада дадаһан, ашаглажа һураһан һаа, мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ асарагдаһан ВЛ-60С түхэлэй электровозой электронно схемэнүүдые нилээд шудалха саг гараа. Юуб гэхэдэ, ондо ондоо заводуудта, бүтээгдэн гаргагдаһан локомотив бүхэнэй байгуулгада өөрын нэгэ онсо шэнжэ байдаг гээшэ.

Би өөрөө «Түмэр замай транспортын социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһанби. Гэбэшье энээниие би хубиин туйлалта гэжэ һанана бэшэ, харин бригадын эбтэй, харилсаатай ажалай үрэ гэжэ сэгнэнэб.

Ажалай бодото хатуужал гараһан манай бригадын гэшүүд КПСС-эй XXVII съездые угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөндэ урданайнгаа заншалаар заводой коллективүүдэй дундаһаа илажа гарахаар зориг жонхой. Мүнөө Агуу Октябриин һайндэрые түрүүшүүлэй зэргэдэ угтажа байхадаа, манай оролдолгоор элшэ хүсөөр хангагдаһан электровозууд үргэн оронoймнай зүг бүри руу эршэ түгэсөөр шуумайг лэ гэжэ үреэмээр.

В. СЫЧЕВ,
Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой цехэй бригадир.

...ОЛОТОНО

[illegible]

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуев, мүн энэ колхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой О. Э. Сангадиева, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-тарлан ажалай бригадын бригадир П. Л. Гылыков, Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой hаалишан П. К. Масикова, Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой хартаабхашан П. Р. Бурцев, Кабанскын шубуунай фабрикын комбайнер В. А. Идрисов, Зэдын районой Оёорой совхозой мал адуулагша У. Ш. Самбуев болон бусад бии.

Экономикын хурданаар хүгжөөгдэжэ байhанай гол шалтагаан хадаа ажалшадай ажалай энтузиазм, эрдэм ба соёл болбосоролынь саашаадаа ургаhан байна. Нёдондо республикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай дунда 50 гаран мянган хүн 264 тусхариг ... hэн, энэ үедэ 13 процентээр ехэ болоhон байна.

Түсэблэгдэhэн социалис экономикын айхабтар ехэ нөөсэ хүсые, булюу байhые хүсэдөөр хэрэглэхэ, ажалаа ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ, журам наринаар сахиха, хаа хаанагүй эмхи гуримтай байха гэhэн ленинскэ захяа заабарииe дүүргэхэ гэжэ совет хүнүүдые парти уряална. Энээндэ харюу болгон республикымнай ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлхэ мүрысөө улам бүри үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Тиихэдэ тэдэнэр ажалай бүтээсэ түсэбөө үлүү нэгэ процентээр ехэ болгохо, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хахад процентээр нэмэжэ хямдаруулха гэжэ оролдоно.

Агуу Октябриин социалис революци эб найрамдалай туг доро илаhан намтартай. Эб найрамдалай ленинскэ Декредhээ эхилээд, Эб найрамдалай программа хүрэтэр манай ороной гадаадын политикын гол шатанууд болоно.

Эб найрамдалай совет программа хадаа дайнай аюулые hуларуулха, ондо ондоо байгуулалтай гүрэнүүдэй хариисан ажаллагые эгээн бодото, али алинда таарал замуудые заажа үгөө, үгэжэшье байна. Тэдэ империализмын хүсэнүүд, нэн түрүүн америкын этигэдүүд тад онгорхойгоор шалтаглажа барималана. Тэдэнэр буу зэбсэг ехээр бэлдэжэ, улсхоорондын түгшүүритэ байдалые дэбэрүүлнэ.

Совет арад эрэлдүүдэ найдана. Октябриин гэгээн гэрэлтэ hайндэрые угтажа байгаа тэдэнэр түрэл Коммунис партияа нягтаар тойрон жагсажа, коммунизм байгуулалга замдаа шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха байдалтай этигэнэ.

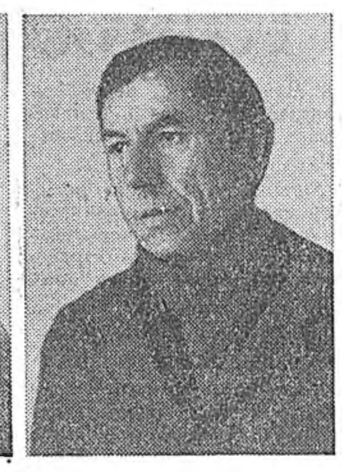
Б. ГЫЛЫКОВ,
журналист.

Табан жэлэй түрүүшүүл

Кабанскын районой Байгал-Хударын совхозой hаалишан Т. Ц. ТЫНТУЕВА.

Жэлдээ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 3000 килограммhаа бага бэшэ hү hаажа, республикын 3 мянгантанай клубай гэшүүн болохын түлөө энэ hаалишан hара, квартал бүхэндэ горитойхон амжалта туйлана. Тэрэ үнгэрhэн арбан hарын туршада үнеэн бүриhөө 2300 шахуу килограмм hү абажа, хараалhан зорилгодоо хүрэхөөр тэмсэнэ. Зунай бэлшээриин үедэ сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилhэн түрүү hаалишан үбэлэй hарануудташье hү ехээр hаахын түлөө бүхы арга шадабаряа гарган ажаллана. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, мүрысөөндэ эрхимлэн энэ нүхэрнай Агуу Октябриин hайндэрые угтаба.

ЛВРЗ-гэй барилгын управлениин бригадир Н. С. ГОРБАЧЕВ.

25 жэлэй туршада барилгада хүдэлжэ байhан Н. С. Горбачев 1971 онhоо бригада хүтэлбэрилхөөр томилогдоhон юм. Харюусалгаяа hайса мэдэрдэг, эмхидхэлэй шадабаритай энэ хүн барилгада хүдэлжэ эхилhэн түрүүшын үдэрhөө хойшо үйлэдбэриин журамай түлөө тэмсэдэг байгаа. Мүнөө 16 хүнhөө бүридэдэг тэрэнэй бригада коммунис ажалай коллектив гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг, бусадта түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг юм.

Тэрэ Ажалай Алдар Солын III шатын, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнагданхай юм. Коммунист Н. С. Горбачев барилгын управлениин партийна организациин секретариин орлогшоор hунгагданхай.

Хориин районой Анаагай совхозой ахалагша хонишон Д. Д. ДОРЖИЕВ.

Түрэл ажахыдаа арбан табан жэлэй туршада таhалгаряагүй хонишоноор ажалладаг энэ нүхэрнай байгша ондо эхэ хониин бүриhөө хурьга абажа, гарза хоролтогүй түлжүүлhэн байха юм. hүүлэй табан жэлэй туршада хонишод—зуутанай зэргэдэ батаар оролсоод ябадаг түрүү хонишон ерэхэ жэлдэшье туйлаhан илалтаяа улам батадхахаар эрмэлзэнхэй, үбэлжэлгэдөө эмхитэй hайнаар бэлдэнэ. Түрүү хонишон түрэл оронойнгоо хүгжэлтэ дэбжэлтээр урмашан, заншалта hайндэрөө ажалайнгаа эрхим илалтаар угтахын түлөө омогорхон ажаллана.

Галуута-Нуурай шахтын бригадын бригадир Г. И. КАЛЕНЫХ.

50 хүнhөө бүридэhэн комплексно томо бригадые хүтэлбэрилдэг Г. И. Каленых тухай эгээл hайхан, магтаалай үгэнүүдые хэлэмээр. Тэдэнэр табан жэлэйнгээ даабарие дүүргэхэ ойртонхой. 24 жэлдэ эндэ ажаллаха зуураа, тэрэ «Буряадай АССР-эй габьята шахтер», «СССР-эй хүндэтэ шахтер» гэhэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэй. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан байна. Түсэбтэ табан жэлэй уялга, даалгабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэжэ байhан бригадые хүтэлбэрилэгшэ арадай депутадуудай Гусиноозерскын горсоведэй депутадаар hунгагданхай. Тэдэнэр Агуу Октябриин hайндэртэ ажалай бэлэгүүдтэй хүрэжэ ерэбэ.

УРМА БАДАРУУЛХААР...

ХОЦА НАМСАРАЕВАЙ нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театрай коллектив жэл бүри уран бэлигээ хүгжөөжэ, нютагай драматургнуудай, мүн ородой, совет болон дэлхэйн классигуудай зохёолнуудые найруулан табижа байдаг.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, ороной эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ манай театрай коллектив бүхы арга боломжонуудаа дүүрэн элсүүлжэ байдаг. Тиигэжэ хүдөө нютагай ажалшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ манай артистнууд жэл бүри зунай элдин hайхан сагта — хонидой ноохо абалгын, ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгын үедэ илангаяа олон зүжэг, концертнүүдые табижа амжадаг юм.

Үнгэрhэн зунайшье гастролиин хаhада театраймнай коллектив гурбан бүлэг боложо хубаараад, хүдөө нютагуудаар зорижо гараа hэн.

Минии хүтэлбэрилhэн бүлэг элдин тэнюун Ага нютагай Агын, Могойтын, Дульдаргын районуудай ажахынуудаар июнь—июль hарануудай туршада ябажа, Ц. Шагжинай «Будамшуу», монгол уран зохёолшо Ч. Чимидэй «Бууралаба» гэжэ зүжэгүүдые табиhан байна. Эдэ гастрольнууднай тон урагшатайгаар үнгэрөө гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Минай ябажа байхада тэндэхи ажахынуудай гол баялиг болохо хонин hүрэгэй ноохо абалгын халуун хаhа байгаа. Удаань үбhэ хуряалга эхилээ hааб даа. Колхоз, совхозуудай клубууд болон соёлой байшангуудта үдэшэ бүри шахуу улад зон шэгэмэ сугларжа, зүжэгүүдые мнай хужарлан харадаг hэн. Нютаг бүхэндэ шахуу зүжэгүүдээ табихаhаа гадна, ажахынуудай hү hаалиин фермэнүүдээр, хонишодой зуhалангуудаар дүн хамта арбан долоон уулзалга эмхидхэhэн байнабди. Жэшээлхэдэ, Могойтын районой Сагаан уула нютагай «Заветы Ильича» колхозой түрүү hаалишан Анна Николаевна Шугаеватай эмхидхэhэн уулзалгамнай манда удаан дурсагдажа байха. Энэ нүхэрнай гансашье нютаг, район соогоо бэшэ, мүн бүхы область соогоо суутай болоhон хүн.

Манай коллектив жэл бүри шахуу шэнэ бэлигтэнээр олошоржо байдаг. Мүнөө үедэ Ленинград хотын театрай, хүгжэмэй болон кинематографиин институдта арбаад залуу нүхэд hуража байна. Ойрын хэдэн жэлhээ тэдэнэр манай эбтэй эетэй коллективтэ бэлиг шадабариингаа үргэн замые эхилхэ байха.

Н. ТОКУРЕНОВА,
Буряадай АССР-эй арадай артистка.

Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай болон үйлэдбэриин эмхидхэл нарижуулан hайжаруулхада эдэбхитэйгээр хабаадагты!

Габшагай, патриотическа ажалаараа манай Эхэ ороной экономическа ба бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлэгты!

(КПСС-эй ЦК-гай уряануудhаа).

ОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭД БЭЛДЭГДЭНЭ

...эйдоол юhэдэхи жэлээ ...жэ байгаашье hаа, тех...жэ мэргэжэлэй училищи...эй дунда манай Тарбага... училищи түрүү зэргэдэ ...жэй юм. Үргэн профи... тракторист-машинистын, ...категориин жолоошонои, ...эй магазинай наймаа..., эдеэ шанагшын, ...түхэлэй тракторые жо...шын мэргэжэлнүүдтэ ...улые hурганаодди. ...аа токарьнуудые, фре...зигуудые бэлдэдэг бо... хараалнабди.

...н багахан тосхонууд...р абажа харабал, нютаг...й 5 мянган шахуу хүн ...уна. Тэрэ тоодо залуу... ехэ олон. Тиихэдэ эл...ын 40 гаран эмхи нютагай бии. Хүдөө ажахын ...жэлтэдые хэды олоор ...ёhотой байhамнай ...дээрэhээшье харагдана ...гү?

...эй үедэ hурагшадые ... түсэбнаи жэл бүри ...дүгүй дүүргэгдэнэ. 8 ...эй hүүлээр 110 хүниие ... түсэбөө хоёрдохи жэлээ ...гүй дүүргэhэн тула саа... hурагшадайнгаа тоое ... дараалан нэмээхэ хү...бди. «Юрэнхы эрдэмэй техническэ мэргэжэлэй ...улиие хубилган шэнэ...н гол шэглэлнүүд» до... энээн тушаа тодоор хэ... hэмнэй. 1990 он боло... техническэ мэргэжэлэй ...нуудууд hурагшадайнгаа ... хоёр дахин олон бол... ёhотой гэhэн эрилтэ би... сэхэ хабаатай ха юм. ...hээ училищиингаа нэрэ ...е ургэхын тула, бэлэд... hайнтай кадрнуудые олоор ...жа гаргахын тула нилээд ...дого гэшэ.

...н түрүүн түрэлхидтэй ...жа хөөрэлдэнэбди. Нюу...й хэрэг юуб, үхибүүдэй ... ерэжэ hураха хүсэлые ... олон түрэлхид дэмжэ...гүй байhаар. Техническэ мэргэжэлэй училищи тухай тэдэнэй hанамжые үндэhөөрнь хубилгахын тула нилээд ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Түрэлхидтэй, багшанартай, үхибүүдтэй өөhэдтэйнь хөөрэлдэжэ, 8-дахи классаихидай слёдуудые үнгэргэhэнэй hүүлээр лэ училищида хандасань хубилдаг.

Энэ нэгэдэхеэр. Хоёрдохёор, hурагшадые училищидаа олоор аваха арга боломжо хадаа өөрэдымнай хангалтатай hаин ажалhаа дулдыдаха болоно.

Училищиин багшанарай коллектив 30 хүнhөө бүридэнэ. Тэдэнэй дунда дүршэлтэй багшанар, эрхим бэлэдхэлтэй инженернүүд, мастернууд олон. Жэшээлбэл, А. Н. Мордвинов, Ю. Ф. Кочнев гэгшэд 20—20 жэлдэ багшалhан нүхэд юм. Тиихэдэ В. Черных, С. Чебунин гэгшэд эрхим бэрхэ мастернууд гээшэ. Дүнгэлсэн туhалхаар дүршэлтэй багшанарай олон hэн тула залуу инженернүүдшье багшалхаяа дуратайгаар ерэдэг. В. Таталинцев, П. Шадрин гэгшэд бидэндэ хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ, эрхим үрэ дүнгүүдые туйлажа байнхай.

Училищимнай hуралсалай шэнэ байшантай, хамтын байратай, столовотой боложо, бүхыдөө шэнэ комплексдо түбхинэнхэй юм. Спортивна үргэн салуу залшье бии. Волейбол, баскетболой, барилдаанай секцинүүдтэ олон hурагшад тон дуратайгаар ябадаг. Харин агитбригадымнай гэшүүдые имагтал Тарбагатайда бэшэ, харин холо, ойрын нютагуудаар hайн танидаг.

Юу хэлэхэб, техническэ мэргэжэлэй училищи тушаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаhан тогтоол манай коллективэй хүдэлмэридэ горитой нүлөө үзүүлжэ, ажабайдалдамнай хубилалтануудые оруулжа захалба гээшэ.

В. ВАРФОЛОМЕЕВ,
техническэ мэргэжэлэй 36-дахи училищиин директор.

Буряадай АССР-эй техническэ мэргэжэлэй hуралсалай управленидэ 40 училищи тоологдоно. Түмэр замай мэргэжэлнүүдые олгодог 13-дахи ГПТУ-гай коллектив тэдэнэй дунда түрүү зэргэдэ ябана. Училищида 300 гаран залуушуул hурадаг. Училищи жэл бүри зуугаад слесарьнүүдые, модошо дархашуулые, түмэршэ дархашуулые, электрослесарьнүүдые hурган гаргана.

Эндэ дүй дүршэлөөр баян багшанар, мастернууд олон. Тэдэнэй дунда СССР-эй техническэ мэргэжэлэй hуралсалай отличник В. Д. Киричек, РСФСР-эй техническэ мэргэжэлэй hуралсалай отличнигууд В. Ф. Яковлев, Ю. Я. Усольцева ороно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 6-дахи группын мастер Владимир Аюшеевич Палхаев слесарна мастерской соо хэшээл үнгэргэнэ.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Очерк

ЭХЫН НЭРЭ

hАЯХАН орохон саhан тала дайдые, гэр байрын оройнуудые дүн сагаан хүнжэлөөр хушаад, ой модон, хада уулануд үбгэн баабайнарай толгойдол бууралтан, Лидия Доржиевнада энэ үглөөгүүр оршон тойронхи нэгэл жэгтэй hаруул, хэзээ хэзээнэйхиhээ гэрэлтэй болоhондол үзэгдэбэ. Тэрэ саана мүлhөөр үшөө хушагдаадүй байhан Сүхэ голой уhан наранай элшэдэ бүри хурсаар мүнгэтэн ялархадал гэхэ юм.

Юрэдөөл, жэлэй ямаршье сагта hайханаар харагдадаг, зүрхэ сэдьхэлhээнь заахашье таhаршагүйгөөр hанагдадаг, арад зоной дуун, домогто орохон түрэл арюун Алтай-Дунгы нютагынь ёhотойл hайндэрэйхеэр харагдана. Совхозой соёлой байшангай, ажахын конторын оройгоор шад улаахан тугууд согтойгоор намилзана, элдэб үнгын уряа лозунгнууд толотоно. Уулзаhан лэ хүниинь баяртайгаар энеэбхилэн мэндэшэлнэд.

Лидия Доржиевна бүхы hайндэрнүүд сооhоо эгээл энэ Агуу Октябриин алдарта ойн hайндэрые зүрхэ сэдьхэлдээ эгээл дүтөөр hанадаг юм. Бүри залуухан ябахадаа тэрэ ажахын эрхим hаалишан байhан Мэдэгма Раднаевна эжытээ хамта hаиндэртэ клубта ерэхэдээ, мүн эхынгээ баярай суглаанай президиумдэ хүндэтэйгөөр hунгагдаад, энгэртээ Ленинэй орден яларуулан hуухыень хаража, туилай ехээр омогорходогоо мүнөө элихэн hанана. Арбаад жэлэй саана эгээл түрүүшынхеэ өөрөө баhал үнеэн бүриhөө 2500 килограммhаа дээшэ hү hаагаад, эжытээ зэргэлэн, олоной урда президиумдэ hууха болоходоо айхабтар ехээр сэдьхэлээ хүдэлhэнөө баhал мартадаггүй.

— Эхэ басаган хоёрой президиумдэ зэргэлжэ hууxыень харагты. Эдэнэр манай омогорхол, ёhотойл урдаа хараха хүнүүд гээшэ. Манай Алтайн совхозой, мүн бүхы районой суута hаалишан Мэдэгма Раднаевна Найдановагай үндэр наhатай боложо, амаралтада гараашье hаань, тэрэниие халажа абаха, hайн hайхан алдар соло, ажал хэрэгыень үргэлжэлүүлхэ хүн бии болоо. Мэдэгма Раднаевна, иимэ ажалша бэрхэ басага хүмүүжүүлhэндэтнай совхозой ажалшадай зүгhөө танда гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди,—гэжэ баярай суглаае хүтэлэгшын хэлэхэдэ, зон: «Зүбөө зүб»—гэлдэн, нэрьесэ альга ташаа hэн.

Эхын нэрэ, эхын hайхан hургаал мартагдаха аал? Хорёод жэлэй саана үшөө hургуулида hуража байхадаа, Лидия басаган хэшээлдээ бэлдэжэрхиhээр лэ hаалиин фермэдэ гүйжэ ерэгшэ бэлэй. Эжынгээ үнеэдые hаалсаха, эдеэлүүлсэхэ, юрэдөөл шадаха зэргээрээ туhалалсахал гэжэ оролдодог байгаа. hая 13—14 наhа хүрэжэ ябахадаа ямаршье hаалишанhаа дутуугүйгөөр үнеэдые гараар hаажа шададаг болоhон юм.

— Мэдэгма, энэ басаганшни ятараа фермэhээ hалана hанданагүйб! Ном hудараа үзэхээ hамшахагүй юм гү!—гэжэ зариман хэлэхэ.

— Ажал хүниие муудхааха бэшэ гүб даа. Залхуураагүй хадаал болоо. «Эрхэдэ hуранхаар, бэрхэдэ hура» гэжэ зон хэлэгшэ гүбэ. Хэзээ нэгэтэ hайн hаалишаншье боложо магад,—гээд, Мэдэгма эжынь харюусадаг бэлэй.

hЭЭРЭЭШЬЕ эжынь хэлээшэ хүсэлдэжэл hалаа. Арбан долоон жэлэй саана Лидия найман класс дүүргээд, өөрынгөө hайн дураар hаалишан болоhон юм. Тиихэдэнь эжынь, эсэгэньшье «саашаа hураха байгааш, ажал шамhаа холо ошохогүй» гэхэ мэтээр буруушаагаагүй.

— Өөрөөл мэдэ. Аюшиин Доржын басаган ахир муугаар хүдэлнэ, мүртэй hаалишан болоогүй гүүлэжэ бү ябаарай даа,—гэжэл Мэдэгма Раднаевна хэлэбэ.

— Эжы, hанаагаа, бү зобогты. Минии түлөө таанад улайхагүйл байхат, — гэжэ басаган зоригтойгоор дуугарба.

— Теэд яахаб, бүхы хуби заяаншни, зол жаргалшни, энэл фермэдэ байжа болоо аалам. Оролдожол хүдэлыш даа,—гэжэ эхэ эсэгэ хоёрынь басагаяа дэмжээ hэн.

Түрүүшын хэдэн жэлдэ Лидия эжытээ зэргэлжэ, нэгэ байра соо хүдэлхэдөө олохон юумэндэ hураа, hаалишанай ажалай онол оншые нилээд шудалаа гээшэ. «Манайшье ажал одоол мэхэгүй хүдэлмэри гүб даа. Үглөөгүүр шадаал hаа эртэ фермэдээ ерэжэ үнеэдээ эдеэлүүлхэ, үhэ ноохыень эльбэхэ, аршаха, дорохи дэбдихэрыень ялайшатар сэбэрлэхэ, хобто хобоо соонь үбhэ тэжээл ехээр хэжэ үгэхые оролдохо хэрэгтэй. Малда эмээхэй зөөлэноор хандаха шухала. Юрэдөөл, үглөөгүүр бултанhаа түрүүн ерээд, үдэшэ бултанhаа хожом гэртээ бусадаг хүн лэ эндэш амжалта түйладаг юм. Ондоо нюуса байхагүй»,—гэжэ эхэнь заадаг бэлэй.

Тэдэ жэлнүүдтэ эхэ басаган хоёрой ажалай үрэ дүнгүүд өөдөө ургажал байгаа. Жэшээнь, 1973 ондо Мэдэгма Раднаевна Найдановагай ажахы соогоо эгээн түрүүлэн үнеэн бүриhөө 3000 килограмм hү hаахадань, тэрэнэй басаган Лидия үнеэн бүхэнhөө 2700 килограмм hү абаа бэлэй.

— Мүнөө жэлдэ одоол 3000 килограммай дабаа яажашье hаань, дабахал hанаатайб. Жэлэй үнгэрhэн арбан hарада үнеэн бүриhөө 2500 шахуу килограмм hү hаагаа ха даа, үлэhэн хоёр hара соонь үшөө 500 гаран килограмм hү абаха бэшэ гүб гээд hанагдана,—гэжэ Лидия Доржиевна хэлэнэ.

Энээхэн фермэдэ, энэл ажалда өөрынгөө хуби заяае оложо, наhанайнгаа нүхэртэй жаргалаа дүүрэн эдлэхэ золтой байба. Тус фермэдэ малшанаар хүдэлдэг Владимир Гомбоевич нүхэртээ хуби заяагаа холбожо, олохон жэлдэ зэргэлжэ, бэеэ бэеэ дүнгэлсэн дэмжэжэ, туhалалсажа ажаллана. Эбтэй эетэйгээр, үнэр баян, hайн hайхан ажаhуна, дүрбэн үхибүүдые хүмүүжүүлнэ.

Теэд эдэ бүхы үрэ дүнгүүд, амжалтануудынь, миил зүндөө бэлэхэнээр түйлагдаа гэжэ hанаха болоо hаа, буруу. Илангаяа ажалдаа али олон бэрхэшээлнүүдые дабажа, үсэд шангаар, эсэхые мэдэнгүй, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлхэдөөл тэрэ хамаг юумынгээ урда орожо шадана гээшэ.

— Зон нүхэдhөө таhарангүй, гансахан хара амияа харангүй, олоной түлөө оролдожо ябаhан хүн хэзээдэшье хохидохогүй. Бил бэеынгээ бэрхэдэ, шадамартаал иимэ магтаалтай hайн хүдэлнэб гэжэ нэгэтэшье бү hана гэжэ эжымни заагша hэн. Тэрэнииень ухаандаа ходол хадуужа ябахые оролдогшоб,—гэжэ Лидия Доржиевна мүнөө хэлэдэг.

ИИМЭhЭЭ тэрэ фермэдэ ерэhэн залуу hаалишад басагадта али болохоор туhалдаг, өөрынгөө мэдэхэ шадаха юумые залхуугүйгөөр заажа, хэлэжэ үгэдэг хүн юм. Жэшээнь, hүүлэй хэдэн жэлдэ эндэ нютагай дунда hургуули дүүргэhэн басагад, хүбүүд жэл бүхэндэ олоороо хүдэлхэеэ ерэнэ. Мүнөө Алтайн фермын бүхы hаалишад, малшадай хахадhаа олонхинь залуушуул болонхой. Тэдэниие ажалда hургаха, баян дүй дүршэлөө дамжуулха талаар Лидия Чагдуровнаhаа гадна мүн фермын баhал үнинэй түрүү hаалишад Дашима Дамбаевна Цыбикова, Хандасу Тогошеевна Батомункуева болон бусад хүсэ шадалаа, зүрхэнэйнгөө халуун дулаан ольhые, hайн hайхан үгые гамнадаггүй хүнүүд. Тусхайлбал, хоёр жэлэй саана эндэ хүдэлхэеэ ерэhэн залуухан басагад Светлана Цоктоева, Бимбасу Цыренжапова, Нелли Рампилова, Анна Баинова гэгшэд аха нүхэдэйнгөө туhаламжаар мүнөө шадамар бэрхэ hаалишад боложо, hү hааха түсэб болон социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг. Тэдэнэй зариман эгэшэ нүхэдөөшье хүсэжэ ябана. Залуу hаалишан Татьяна Дайндарова hүүлэй хэдэн жэлдэ гансашье ажахынгаа бэшэ, бүхы районойнгоо түрүү hаалишадай зэргэдэ гаранхай.

— Залуушуулда бидэнэй, дүршэлтэй аха нүхэдэйнь туhалаагүйдэ ондоо хэн туhалхаб. Эдэ манай ажалай халаан, этигэл найдалнай ха юм. Эдэнэр лэ коллективэй ажалда, ажабайдалда эдир залуугай абьяас, халуун хаба оруулха хүсэн гээшэ. Бидэшье үнинэй hаалишад тэдэниие хажуудаа хаража ябахадаа залуу болоhондол согтой хүхюун ажаллана, габшагай шангаа хүдэлнэ гээшэбди, —гэнэ тэрэ.

Игэжэ эндэхи түрүү hаалишанай ганса өөhэдынгөө ажалай үрэ дүнгэй түлөө hанаагаа табина бэшэ бүхы фермээрээ hү ехээр hааха, коллективэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые социалис уялгые дүүргэхынь, үлүүлэн дүүргэхынь түлөө үнэн зүрхэнhөө оролдожо ябадагынь харагдана.

М. НАМЖИЛОВ.
Хяагтын район.

МАНАЙ ХУБИТА БИИ

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй материалнуудтай, нүхэр К. У. Черненкын тэндэ хэлэhэн тодо хурса үгэтэй танилсахадаа, мал ажал дээрэ боложо байhан хубилалтанууд маниие баясуулна. Хото городой хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, нэн түрүүн мяхаар хангалгые саашадань hайжаруулха зорилго манай парти ороной хүдөө ажахын ажалшадай урда табина. Тиимэhээ бидэнэр, илангаяа мал шахан таргалуулдаг гүүртын хүдэлмэрилэгшэд, бүхы ажал хүдэлмэрээ шүүмжэлхы ёhоор хаража үзэхэ ёhотойбди. Манай ажалда бии байhан нөөсэнүүдые элирүүлжэ, зүбөөр ашаглаха гээшэ тон шухала болоно. Би мал шахан таргалуулха гүүртые 1976 ондо даажа абаhан хүм. Энэ ажалда гэр бүлөөрөө хүдэлнэбди. Минии нүхэр Санжа-Ханда Лубсановна эхэ хүбүүн Цыден-Доржо хоёрни ёhотойл туhалагшадни юм. Анхан эндэ зөөжэ ерэхэдэмнай hэнэгтэй байра гэжэ үгы бэлэй. Урдань туголшанаар хүдэлөөшье hаа, мал шахан таргалуулжа үшөө үзөөгүй ябааб. Тиигэhээр тусхай байра, бүлеэн уhан хэрэгтэй гэжэ ойлгоо hэмди. Совхознай эндэ типовой байра барижа үгөө. Малаа халуун уhаар хангахын тула тусхай оньhон түхеэрэлгэнүүд хабсаргагдаа. Хашаа хорёогоошье өөрынгөө hанаанда таарахаар барюулаабди. Мал шахан таргалуулгын хаhа октябрь-март hаранудтал үнгэрдэг гээшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинhээ муу бэшэ дүнгүүдые туйланабди. Жэшээнь, 1982 ондо 294 толгой залуу мал даалгагдаа бэлэй. Тэдэнээ табан hарын туршада харууhалаад байхадамнай толгой бүриин дунда зэргын шэгнүүр 368 килограммда хүрөө гэхэ гү, али 116 килограммаар нэмээд байгаа бэлэй. Тиигэжэ эрхим тарган мяха тушааhанайнгаа түлөө совхознай 52400 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа hэн.

Нёдондо жэлдэ 270 эрэ буруунуудые даажа абаад, энэ жэлэй март hарада толгой бүхэнииень дунда зэргээр 384 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаабди. Сүүдхэдээ дунда зэргээр 900 граммаар малайнгаа шэгнүүр нэмээжэ шадаhан болонобди. Гүрэндэ тушаагдаhан малай 90 гаран толгойнь 400 килограммhаа дээшэ шэгнүүртэй байгаа юм. Гүрэндэ томо, эрхим тарган мал тушааhанай түлөө совхоздомнай 108 мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри түлэгдэhэн байна. Мүнөө бидэ 255 толгой залуу мал абаад түлжүүлжэ байнхайбди.

Агуу Октябриин алдарта ойе тэмдэглэжэ байхадаа, урма зоригоор түгэлдэр, ажалдаа үшөөл шэнэ амжалтануудые туйлажа, оронойнгоо эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ хубитаяа горитойгоор оруулхабди гэжэ манай совхозой ажалшан бүхэн мэдүүлнэ.

Ч. САМБУЕВ,
Зэдын районой Оёорой совхозой малшан.

КПСС-эй XXVI съезд арадай ажахын бүхы hалбаринуудые эрдэм болон техникын түрүү шатануудта гаргаха зорилго табяа бэлэй.

Имагтал «Сибирь» гэжэ программые нэрлэхэдэ, манай эрдэмтэдэй энэ талаар гаргадаг оролдолгонь элеэр харагдадаг гээшэ. Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи газар дайдын баялигуудые зүбөөр ашаглаха тухай асуудалые эндэ жэшээ болгон дурдая. Бүлэг эрдэмтэднай энэ темээр шэнжэлгэнүүдые хэдэг, регионально тусхай конференцинүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байха юм.

Мүнөө зундаа Москвада, СССР-эй Арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ, Биологиин институдай хүдэлмэрилэгшэ В. А. Вторушинай зохёоhон «Муяын хонхорой газарай хүрьhэнэй карта» харуулагдажа, авторынь hаяхан ВДНХ-гай бронзо медальда хүртөө. Энэ хүдэлмэринь БАМ шадар хүдөө ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой туhа нэмэри боложо үгэхэ юм.

Филиалдамнай оньhожоруулга болон автоматизацилгын шэнэ лаборатори нээгдэнхэй. Тэрэнэй зорилгонь гэбэл, республикын промышленна предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула элдэб оньhон түхеэрэлгэ, автомадуудые нэбтэрүүлхэ ябадал болоно. Байгша ондо «Бурятфермаш» заводто тус лабораториин хүдэлмэрилэгшэд КШ-63 гэжэ робот-манипулятор тодхожо, тэрээндэнь абарга хүсэтэй «гар» нэмэжэ хабсаргаhан байна. Энэ робот хадаа бүдүүн тэжээл хэршэдэг машинын мантан томо валые түмэр «гараараа» хам бажуугаад, хүнгэхэнөөр үргэhэн бэеэрээ хэрэгтэй газартань саб байса табижархидаг шэдитэй юм. Урдань энэ хүдэлмэриие хэдэн хүн бар хүсөөрөө дүүргэдэг байhан гээшэ. Шэнэ автомат түхеэрэлгэ тодхоhоной ашаар жэлэй 6 мянган түхэриг алмагдахаар хүлеэгдэнэ.

Локомотив-вагон хабсаралгын заводто ТПВ-8 гэжэ шахамал агаарай хүсөөр хүдэлдэг шэглүүрнүүдэй түрүүшын парти гаргагдаа. Урданаи шэглүүрнүүдээр хүдэлжэ байhан хүнүүд хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ hалга үбшэнтэй болошодог байгаа ха юм. Тиимэhээ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин эрдэмтэдэй дорьбодолгые болюулдаг түхеэрэлгэтэй шэнэ шэглүүр зохёоходонь, манай филиалайхид тэрэниие ЛВРЗ-дэ гаргаха болоходонь туhалба гээшэ.

УЛАМ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ХАРИЛСАХА

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудынь филиалай президиумдэ бэлдэгдэжэ, КПСС-эй обкомдо, мүн СССР-эй Наука болон техникын талаар гүрэнэй комитедтэ баталагдаhан «Улаан-Үдын предприятинуудта научно-техническэ дурадхалнуудые нэбтэрүүлгын түсэбэй» ёhоор бэелүүлэгдэдэг юм. Мүнөө ерэхэ табан жэлдэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлгын түсэб бэлдэгдэжэ байна. Тэрэнэй ёhоор энэ хугасаада манай эрдэмтэдэй зууршалга дурадхалнууд прибор бүтээлгын, «Бурятфермаш», «Бурятавторемонт» нэгэдэлнүүдтэ, локомотив-вагон заhабарилгын, авиационно, судна бүтээлгын заводуудта, хүдөө ажахын министерствын мэдэлэй предприятинуудта нэбтэрүүлэгдэхээр хүлеэгдэнэ.

hаяхан СССР-эй ВДНХ-hаа баяртай мэдээсэл ерээ. Манай эрдэмтэдэй 9 дурадхалнууд тус выставкын мүнгэн болон бронзо медальнуудаар шагнагдаа. СССР-эй АН-ай гэшүүн корреспондент М. В. Мохосоев, химиин эрдэмэй кандидат И. А. Никифорова түрүүтэй бүлэг эрдэмтэд вольфрам, молибденэй рудае үлэгдэлгүй болбосоруулгын технологи зохёоhоной түлөө медальнуудаар, дипломуудаар шагнагдаа. Биологиин эрдэмэй кандидат Н. Б. Намжилов газарай хүрьhэ гэмтэлгэhээ хамгаалгада зорюулагдаhан хүдэлмэриин түлөө мүнгэн медальда хүртөө. Тиихэдэ «Түбэд медицинэдэ хэрэглэгдэдэг эдеэ хоолой ургамалнууд» гэhэн монографиингаа түлөө Ц. А. Найдакова, Т. С. Асеева гэгшэд бронзо медаль абаа.

Имагтал 1982—1983 онуудай туршада манай хүдэлмэрилэгшэдэй хэhэн 50 зууршалганууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 8 миллион гаран түхэригэй ашаг олзо үгөө.

В. МАЗУРЕВСКИЙ,
СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай научна дурадхалнуудые нэбтэрүүлгын бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ.

РЕВОЛЮЦИИН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГШЭД

Хатуу шэрүүн гал дүлэн соогуур урагшаа тэгүүлэн, шэнэ түүхын эхиндэ эрэлхэгээр тэмсэһэн өөһэдынгөө үнэн сэхэ хүбүүдые арад зон хэзээдэшье мартадаггүй.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. И. Рыжков Улаан-Үдэ хотодо Ажалай Улаан Тугай орден барюулхадаа хэлэһэн үгэ соогоо Буряадай түрүүшын революционернүүдэй дунда Гавриил Куриганович Апрелковые нэрлээ һэн. Г. К. Апрелков хадаа 1905 оной ородой түрүүшын революцида хабаадаһан юм. Тэрэ Ангар мүрэнэй зүүн эрьедэ оршодог Оһо голой адагта Хабсагай Мүр һууринда түрэһэн намтартай.

Би 1960 ондо этнографическа экспедицидэ ябахадаа, Эрхүүгэй областиин Оһын райондо энэ хүн тухай сэдьхэл хүдэлгэмэ хөөрөө шагнаад, бэшэжэ абаһан байнаб. Энэ үгүүлэл гайхалтай һонин домог шэнги байгаа һэн.

Тэрэнэй эсэгэ Куриган Торонов тэрэ үеын сагаар нютаг соогоо түрүү хүн ябаһан юм. Энэ хүн нютагай ноёд баяшуултай сухаришагүй тэмсэл хэдэг байһан гэхэ.

Хаанта засагай чиновнигууд, нютагай ноёд К. Тороновые шажанда һүзэггүй байһачдань, харан үзэн ядадаг бэлэй. Үнэхөөрөөшье, тэрэ өөрынгөө гэртэ бөөнүүдые дүтэ табидаггүй, отогойнгоо түрэлтэнэй тайлганда суглархада, хабаададаггүй байһан гэхэ. Зүгөөр энэ тэмсэлдээ тэрэ гансаардадаг, нютагайнь хүнүүд дэмжэлсэдэггүй байгаа.

Куриган Торонов өөрынгөө түрэһэн ганса Гавриил хүбүүгээ ород үхибүүдэй хажууда һургуулида һургаха зорилготойгоор Эрхүү хото эльгээбэ. Тэндэ Гавриил Апрелков (Торонов) семинарида ороо һэн. Залуу семинарист бага яһатан сооһоо нүхэдэйнгөө дунда өөрын бодолоор илгардаг байгаа. Училищиие хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй өөрынь сүлөөтэ бодолдо тон дурагүй байһан юм. — «Энэ хуу шинии эсэгэһээ», — гэжэ тэдэ хэлэдэг байгаа.

Уданшьегүй училищиин захиргаанайхидта семинарист Гавриил Апрелков ород революционернүүдэй нюуса суглаануудта гээгдэнгүй ябадаг болоо гэжэ дуулдаба. «Һамаргаа» татадаг Г. Апрелковэй хойноһоо нюуса харууһан табигдаба. Засагта таарууугүй бэшэгэй хуудаһануудые тараажа болохо гэжэ айдаг байгаа ха юм. Эдэ бүгэдэ түрүүшын ородой революциин хүлгөөтэ 1905—1907 онуудай эхиндэ болоо бэлэй.

Нэгэтэ семинариин һурагшадта ехээр үнэр ороһон, гутаһан мяха үгэбэ ха. Энэ ушар семинаристнуудай дурыень гутаажа, буһалгаан болобо. Эндэ Гавриил Апрелков буһалгаа үүсхэгшэ гэжэ тоологдоод, семинариһаа гаргуулба. Үнэн дээрээ тэрэнииие социал-демократида хабаатай байһанайнь түлөө намнаба ха юм. «Буһалгаа үүсхэхэ дуратайшуул саашадаа хэншье байбал, удаан болонгүй гаргуулха юм» гэжэ училищиие даагша занаһан байгаа ха.

Гавриил Апрелков эсэгэдээл адли, гансааран тэмсээгүй — революциин хэрэгээр нэгэ бодолтой, нэгэ һаналтай нүхэд тэрээндэ олон байгаа. Сулэлгэдэ ябуулхаһаань аршалан, нүхэдынь тэрэниие залуу студентнэрээр олон Томск хото эльгээбэ. Энэ хото бүхы Сибириин соёлой гуламта гэжэ тоологдодог байгаа. Тэндэ Г. Апрелков түмэр замай мастерскойдо хүдэлхөө ороо һэн. Томскдо мэдээжэ революционер-ленинец Сергей Миронович Кировэй үнгэргэдэг нюуса суглаануудта тэрэ ябалсажа, олон юумэ ойлгожо абаа. С. М. Кировэй, тэрэнэй нүхэдэйнь хэлэһэн үгэнүүдэй гүнзэгы удхые цех соогоо нүхэдтөө Г. Апрелков хөөрэжэ үгэдэг һэн.

Нэгэтэ хаанта засагай тагнуул-жандармнууд, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг залуушуулай нюуса газартаа суглараад байхыень элирүүлжэ, хорото муухай ааша гарган, гэрыень галдажархиһан байха юм. Тиигэжэ эндэ революциин түлөө зоригтойгоор тэмсэжэ ябаһан буряад хүбүүн Гавриил Апрелков олон нүхэдтэеэ хамта наһа бараһан байна.

Гавриил Апрелковые хүдөөлүүлгэндэ Томск хото тэрэнэй бүлэ Анюта эгэшэнь тэрэнэй инаг басаган Екатерина Малышеватай ошоо һэн. Тэдэнэр Апрелковэй шатаһан бэеые арайхан гэжэ таняа бэлэй.

Ангарын зүүн бэеын хүн зоной сэдьхэлдэ буряадай түрүүшын революционернүүдэй нэгэн Г. Апрелковэй гэрэлтэ дурасхаал хэтын хэтэдэ үлөө.

1919—20 онуудта Оһын-Адагта Арсений Шопхоевич Филиппов багшалдаг байгаа.

Колчагай сэрэгүүдэй нютагтань һүйдхэжэ байһан үедэ А. Филипповтэ тэрээнтэй хамта семинари дүүргэһэн Егдей Монтхонович Лосов ерэдэг байһан. Энэ хүн литературада (Наран гэжэ һууринда түрэһэн тула) Наранов гэжэ нюуса нэрээр мэдээжэ. Тэрэ Оһын аймагай Каха гэжэ һууринда багшалдаг байгаа. Е. Лосов (Наранов) большевигүүдэй нюуса байдалай мэдээжэ ажал ябуулагша болоно. Революциин хүлгөөтэ жэлнүүдтэ, граждан дайнай үедэ Лосов гартаа буу барижа, үнэн хэрэгэй түлөө эрэлхэгээр тэмсэһэн намтартай. Тэрэ ЧОН-ой дайшалхы бригада бүридхэжэ, Колчагые дэмжэдэг нютагай нюдарган баяшуултай тулалдан, түрэл дайдаһаа тэдэниие намналсаһан байха юм.

Харин залуу коммунист А. Ш. Филиппов шэрүүн тэрэ жэлнүүдэй үедэ Ангарын зүүн бэедэхи Бэлшэрэй хошуунай ревкомые хүтэлбэрилдэг байгаа. Тиигэжэ Оһын голой нугада Совет засаг байгуулалсаһан намтартай. Тэрэ 1920 ондо нюдарган баяшуулай үүдхэһэн буһалгаа даралсаха үедөө Бэлшэр нютагһаа холо бэшэ баатарай үхэлөөр унаа һэн.

Г. К. Апрелковэй болон А. Ш. Филипповэй хэрэгые Оһын голдо тэдэнэй нютагай хүбүүн Николай Васильевич Таров үргэлжэлүүлээ. Тэрэ ЧОН-ой отрядай эдэбхитэн, совет засагые байгуулхын түлөө ехэ ажал ябуулһан байна. Һүүлдэнь Н. В. Таров Буряадай республикын арадай артист болоо бэлэй.

Ангар, Оһо, Эдын голнуудай эрьеэр ажаһууһан буряадууд Ленин багша, революци, Совет засаг тухай дуунуудые зохёон дуулалдадаг бэлэй.

Эрьеэрээ дүүрэн урдаһан
Эрхүүгэй уһа һайшаая.
Россиһаа наашаа ерэһэн
Совет засагые һайшаая.
Аягаараа дүүрэн урдаһан
Ангарын уһые һайшаая.
Россиһаа наашаа ерэһэн
Ленин багшые һайшаая.

Иигэжэ граждан дайнай үедэ Совет засагай бэхижэн һалбаржа байха үедэ шэнэ байдалые магтан дуулаһан дуунууд дэлгэрэн таража, арад зоной дунда үргэнөөр зэдэлжэ байгаа. Эдэ дуунууд революциин түлөө эрэлхэгээр тэмсэһэн зоригтой хүбүүдэй мүнхэ дурасхаалые мүнөөшье һануулан байна ха юм.

И. ТУГУТОВ,
профессор.

Москва. Оропоһмнай ниислэл жэлһээ жэлдэ гоё һайхан болоно. Мүноо городто Крылатское гэжэ шэнэ район байгуулагдажа байна. Москвагай Кунцевска районодо барилгашад хараалагдаһан табан комплексын нэгыень барижа дүүргэө. Байрын гэрнүүд эндэ онсо ондоогоор, амархада, үхибүүдэй наадахада тааруу зохидоор баригданхай. Гэрнүүдтэй зэргэлээд, эдеэ хоолой магазинууд, һургуули, хүүгэдэй саад оршоно. Һаяар энэ райондо зуу мянган москвагайхид шэнэ гэрнүүдые толлохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Крылатскын ажаһуудалай комплексын түрүүшын гэрнүүдэй хажууда.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шэнжэлэл

СЭВ: НЭГЭДЭЛЭЙ ХАРАА ШУГАМААР

Социалис хани нүхэсэлэй аха дүү оронууд экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ зуураа, бүхы талын харилсаа холбоонуудые адли тэгшээр үргэн гүнзэгырүүлгэдэ онсо анхарал хандуулан, социалис экономическа нэгэдэлые саашадань хүгжөөлгэдэ, үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэйгээр ба хоорондохи хамжааень удаан болзорто хүгжөөлгын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ хүсэлэл оролдолгоёо зорюулна.

Кубын ниислэл хотодо октябриин 29—31-дэ үнгэргэгдэһэн Экономическа талаар харилсан туһалалсалгын соведэй сессиин XXXIX заседани энэ хараа шэглэлээр шэнэ горитой алхам болоно үгэбэ. СЭВ-тэ ородог Европын, Ази ба Латинн Америкын социалис арбан ороной правительствануудые толгойлогшонор, Югославиин, социалис хараа шэглэлтэйгээр хүгжэжэ байһан хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй, уласхоорондын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай үндэр тушаалтадай Москвада үнгэргэгдэһэн экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгын түрүүшын үрэ дүнгүүдые, мүнөө үеын эрхэ байдалда СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай бүхы талын харилсаа холбоонуудые саашадань шэнэдхэн һайжаруулха арга боломжонуудые зүбшэн хэлсэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй, социалис бусад оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой хэлэһэн үгэ дотор экономическа энэ зүблөөнэй документнүүдэй айхабтар ехэ удха шанар тухай хэлэгдэнэ. Тэдээн дотор экономико, эрдэм, наука ба техникын талаар манай хани нүхэсэлэй гүрэнүүдэй харилсаа холбооной бүхы талые хүгжөөлгэ ба үргэдхэлгын тодорхой программа, эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ, бэеэ даанхай бүхы оронуудай бүтэмжэтэй һайн харилсаа холбоондо зорюулагдаһан хараа шугам хараалагданхай.

СЭВ-эй гэшүүн-оронууд удаан болзорой харилсаа холбоондо, нэн түрүүн экономикын гол асуудалнуудта анхаралаа хандуулна. СЭВ-эй талаар өөрынгөө хамжалшадтай Советскэ Союз 2000 он хүрэтэр удаан болзорой харилсаа холбооной программа баталһан байна. Москвада үнгэргэгдэһэн экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, научно техническэ дэбжэлтэ түйлаха талаар 2000 он хүрэтэр хараалагдаһан комплексно программа бэелүүлгэдэ бэлдэлгэ эхилэнхэй. Тэрэ программа дотор табан хараа шэглэлээр (электронико, комплексно онъһожоруулга, атомна энергетикэ, материалнууд болон технологиин шэнэ зүйлнүүд, биотехнологи) харилсаа холбоон хараалагдаһан гээшэ.

СЭВ-эй оронуудай түлишын-энергетическэ комплексые бэхижүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Эндэ нэн түрүүн СЭВ-эй Европодохи гүрэнүүдтэ ба Кубада атомна электростанцинуудые барилга үргэдхэхэ тухай, тэрэшэлэн электрын элшэ түсөөр, түлишэ ба түүхэй эдээр социалис хани нүхэсэлэй оронуудай хэрэглэмжые хангаха, мүн тиимэ хэрэгсэлнүүдэй нөөсые арьбалха талаар хэмжээнүүд тухай хэлэгдэнэ. СЭВ-эй Гаванада үнгэргэгдэһэн зүблөөнэй түгэсхэлэй коммюнике дотор эдэ харилсаа холбооной талаар тодорхой хэмжээнүүд хараалагданхай.

Социалис хани нүхэсэлэй оронуудай али бүхы харилсаа холбоо бэхижүүлхэ замда, аха дүү оронуудай нэгэдэлые саашадань бэхижүүлгэдэ СЭВ-эй сессиин Гаванада үнгэргэгдэһэн XXXIX зүблөөнэй шухала алхам болохо байһанда ямаршье маргаан байхагүй.

ХҮН ЗОНИИЕ АЛАХА, ХЮДАХА ПОЛИТИКА

Шэг шарайн илгаагаар хүн зониие алаха, хюдаха ябадалые хорихо тухай уласхоорондын хэлсээе эсэслэн баталалгаһаа США-гай конгрессэй үшөө дахин арсаһанһаа хойшо гурба шахуу недели үнгэрбэ. Шэг шарайн, национальна ба үндэһэ яһанай илгаагаар хүн зониие алаха, хюдаха гээшэ айхабтар муухай гэмтэ ябадал мүн гэжэ хараһан уласхоорондын тон шухала энэ документдэ Холбоото Штадууд 35 жэлэй саана гар табиһан байха юм. Гэбэшье американ хуули гаргагшад тэрэ документые мүнөө болотор эсэслэн баталаадүй байһаар. Америкын конституциин зарим хараа шэглэлтэй «зохилдоногүй» гэһэн шалтагаанаар тэрэниие баталдаггүй байһаниинь ойлгосотой.

Пентагоной мэнэ һаяхан хэһэн зэрлиг муухай гэмтэ ябуулга бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болобо. Америкын сэрэгэй албан зургаантай нягта харилсаа холбоотой химическэ «Доу кемикл» гэжэ корпораци Амазонкын голой бассейндэ шэнэ хорын туршалга хэбэ. Тэрэ туршалгаар индейцүүдэй хоёр отог үндэһэтэн сүм усадхагдаһан байха юм.

Ондоо арадуудай аша туһын хэрэгүүдтэ дээрэлхүү бүдүүлигээр хандадаг, шовинис үзэл бодолоор хүтэлбэрилэгдэдэг, бүхы дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо хүсэл эрмэлзэлтэй милитаризм өөрынгөө нюур шарайе харуулжа эхилһээр үнинэй. Энэ үзэл бодолынь США-гай засагай хүтэлбэри баригшадые хүн зониие хюдалгада түрүүшын хеэ түлхижэ байна бэшэ. Һанаад үзэел, 60—70-дахи онуудта Пентагоной Вьетнамда хэһэн химическэ хоро туршалгаар энэ ороной 2 шахуу миллион хүн ами наһаа алдаа һэн. Иимэ харата муухай ябуулгын хэгдэһээр үни болоһон хойно Америкада юундэ шууяан гарабаб гэхэдэ, хүн зониие олоор алаха ябуулгаһаа американ хэдэн мянган солдат хохидоһон байха юм.

Хүн зониие олоор хюдаха политикые Пентагон техническэ үндэһэ һуури дээрэ табинхай. Гэбэшье энэ политикын үг зорилгонь мүнөө үеын Америкын түүхэдэ ниитэ бэшэ бэшэгдэһэн, индейцүүдые буу зэбсэгээр, үлэн хооһон хашалтаар, үбшэ зоболонгоор үндэһэ таһалан, үсөөрүүлжэ байһан ушар үеын үедэ мартагдахагүй.

США-гай газар дайдада эртэ урда сагһаа хойшо ажаһуужа байһан индейцүүдэй 600-һаа дээшэ отог үндэһэтэнһөө мүнөө хоёр зуу хүрэхэгүйнь үлэнхэй.

Аюул ехэтэ эдэ гэмтэ ябуулганууд Пентагоной мүнөө үе сагта бэелүүлхэ зорилго болгогдоһон гээшэ. США-гай сэрэгэй холын хараата түсэбтэ дэлхэйн хүн зониие олоор хюдаха зорилго ороно. Ядерна буу зэбсэгүүдэй нөөсые хорооходо гү, али тэрэниие түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялга бэе дээрээ даажа абахаһаа арсалан, хүн зониие алаха, хюдаха гэһэн Вашингтоной политикые элирхэйлэн гэршэлнэ. «Ядерна буу зэбсэг бодото дээрээ юрын зэбсэг бэшэ, харин хүн зониие олоор хюдаха, энэ дэлхэй дээрэхи бүхы амиды юумые үгы хэхэ зэбсэг байһыень мартажа болохогүй»,—гээд американ мэдээжэ эрдэмтэ Б. Лаун гэгшэ хэлэһэн байна.

Богонёор хэлэхэдэ, США-гай конгрессэй хараа бодолые зүб гэхын аргагүй, тиимэ мүртөө ойлгожо ядаха юумэн үгы: хүн зониие алаха, хюдаха ябадалые хорихо уласхоорондын конвенци урданшье, мүн мүнөөшье американ ажабайдалда «зохилдоногүй».

НАМИБИИН АРАДТА—ЭРХЭ СҮЛӨӨ

«Набийцүүдтэ эрхэ сүлөө олгохо!», «Уода Африкын эзэмдэлгые дары түргэн болюулха!», «Колониализмын үлэгдэлые усадхаха!» гэһэн лозунгнууд доро Намибиин арадтай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын недели бүхы дэлхэй дээрэ үнгэргэгдэбэ. Энэ недели ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэреэр үнгэргэгдөө.

ЮАР-ай 100 мянган сэрэгэй хүсөөр хуули бусаар эзэмдэгдээд байһан Намибиин байдал Африкадахи эгээл бэрхэшээл ехэтэ асуудалнуудай нэгэн мүн. Претори хадаа Урда Африкын ба баруун оронуудай монополинуудта хэтэрмэ ехэ олзо оруулжа байһан, тон үнэгүйгөөр стратегическэ түүхэй эд малтажа үгэдэг оронойнгоо хүн зониие ямаршье эрхэгүй барлагууд болгохые оролдоно. ООН-ой тусхай мэдээсэлэй ёһоор, Намибида үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы продукциин 60-һаа дээшэ процентнь баруун оронуудай корпорацинуудаар үбэршэлэгдэнэ. Америкын 130 томо компани промышленна предприятинуудыень мэдэлдээ сүм абанхай, оронойнь энергетическэ нөөсэнүүдэй ехэнхи хубиие мэдэлдээ барижа байдаг. «Намибиин пирогые» хубаарилгада Англиин, Франциин, Урда Африкын, Израилиин монополинууд эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсадаг гээшэ.

Эдэ бүгэдэһөө гадна, американ, натовска ба урда африкан стратегүүд Африкада империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгадань Намиби онсо шухала үүргэ дүүргэхэ гэжэ харана. ЮАР-ай сэрэгэйхид Намибиин газар дээрэһээ дээрмэдэлгын ябуулгануудые Анголо руу хэһэн, расистнуудай тусхай албан Замбида, Ботсванада эсэргүү харата ябуулгануудые эмхидхэнэ. Африкада ба Урда Атлантикада өөрынгөө сэрэгэй хүсэ ехэ болгохо зорилгоор Пентагон Намибиин газар хэрэглэхэ хүсэлтэй, мүнөө Уолфши-бей порт США-гай далайн сэрэгэй ехэ бааза болгогдожо байна.

Иимэл ушар шалтагаанаар расистнууд тэдэниие үмөөрэгшэд байһан Рейганэй захиргаан Намибида бэеэ даанхай байдал олгохо талаар, тодорхойлон хэлэбэл, Аюулгүйн Соведэй 435-дахи резолюциие бэелүүлхэ талаар ООН-ой түсэбэй дүүргэлтые али болохоор хойшо татахые оролдоно.

Намибиин арад шэг шарайн илгаагаар доромжолготой, экономическа дарлал мүлжэлгэтэй эбсэжэ байхые хүсэнэгүй. Өөрынгөө ороной хуулита түлөөлэгшэ байһан Баруун-Урда Африкын арадай организациин (СВАПО) хүтэлбэри доро тэрэ эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл олон жэлэй туршада ябуулжа байна.

Расистнуудай хэһээлтэнүүд, Вашингтоной союзнигуудай харата ябуулганууд мүнөө үеын колониализмын эндэхи үлэгдэлые аршалан байлгажа шадахагүй. Ушарынь гэхэдэ, империалистнуудай дарлан мүлжэлгын, эзэрхэн зонхилолгын политикада эсэргүү бодоһон намиб арадай баатар тэмсэл ба тэрээнтэй һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын кампани улам үргэдэжэл байна.

И. МАСЛЕННИКОВ,
В. ВАСИЛЕЦ,
И. ИВАНОВ.
(ТАСС).

ТАСС · АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ПЕРЕС ДЕ КУЭЛЬЯРЭЙ ЭЛИДХЭЛ

НЬЮ-ЙОРК. Үргэн ехэ гүримшуулгын ашаар лэ Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөн шиидхэгдэхэ аргатай гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь Перес де Куэльярэй эндэ толилогдоһон элидхэл дотор заагдана. Булимтаран эзэмдэһэн газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаһанай, энэ райондохи гүрэн бүхэнэй бэеэ дааһан байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые, политическэ дулдыданги бэшэ байлгые хүндэлһэнэй, мэдэрһэнэй, палестин арадта үндэһэн эрхэнүүдыень, тэрэ тоодо өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо эрхыень мэдэрһэнэй, Палестиныи асуудалые үнэн зүбөөр гүримшуулһанай ашаар эндэхи байдалые һайжаруулжа болохо гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые али бүхы талаарнь гүримшуулан шиидхэхэ зорилготойгоор уласхоорондын эбэй конференци зарлахые ООН-ой Генеральна Ассамблей һүүлшынгээ сесси дээрэ уряалаа һэн гэжэ Перес де Куэльяр мэдүүлбэ. ООН-ой Генеральна секретариин нэрэ дээрэ эльгээгдэһэн «Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гүримшуулха талаар Советскэ Союзай дурадхалнууд» гэһэн документ дотор конференциие эмхидхэхэ, зарлаха, хёмороо зүришэлдөөе гүримшуулха гол ёһонууд тухай дурадхалнууд бии.

ИНДИРА ГАНДИИЕ ХҮДӨӨЛҮҮЛГЭ

ДЕЛИ, ноябриин 3. (ТАСС). Гүрэнэй ба политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагша, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ Индира Гандитай мүнөөдэр Инди хахасаба. Бүгэдэ арадай инаг дуратай, бүхы дэлхэй дээрэ хүндэтэй өөрынгөө ороной алдарта басаган харата муухай үгэсэтдөөнэй эсэстэ хүлһэншэ алууршадай гарһаа хосорбо.

Нютагай сагаар 12 час 30 минутада гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй — армиин, авиациин болон флодой штабуудай начальнигууд «Тин Мурти Бхаван» гэжэ дурасхаалай залһаа Индира Гандиин бэеые гаргажа, томо буугай лафет дээрэ табиба. Гашуудалай хүгжэмэй абян доро хүдөөлэгшэд Делиин гол үйлсэнүүдээр Джамна мүрэнэй эрье тээшэ аалиханаар дабшабад. Тэдэнэй ябаха бүхы замдань хэдэн зуугаад мянган хүн зогсоод, ургамал сэсэгүүдые хаяжа байба. Оронойнгоо хүтэлбэрилэгшын дурасхаалые ёһолон хүндэлхын тула бусад хото городууд болон ойро дүтын һуурин тосхонуудһаа олон хүнүүд ерэһэн байгаа. Хүн зондоо мэдэрэгдэһэн хүтэлбэрилэгшэеэ алдаһан эдэ хүнүүдэй уйдхар гашуудал айхабтар ехэ. Республикын ажабайдалай элдэб һалбаринуудта түйлагдаһан олон тоото амжалтанууд тэрэнэй нэрэтэй холбоотой байгаа.

Джамна мүрэнэй эрье дээрэ, Раджгхат ба Шантиван гэжэ дурасхаалай комплекснуудта дүтэ шадар, Индира Гандиин бэеые шатаалгын ёһолол болоо. Хүлһэншэ алууршадай гарһаа бaһал хосорһон Британиин колонизатонуудта эсэргүү энэдхэг арадай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ударидагша Махатма Ганди ба бэеэ даанхай Индиин түрүүшын премьер-министр, Индира Гандиин эсэгэ Джавахарлал Неру эндэ шатаагдаһан юм. Мүрэнэй эрье дээрэ хэдэн зуугаад мянган хүн сугларанхай, «Индира Гандиин хэрэг хэтэдээ мүнхэ!» гэжэ хашхаралдан байба.

Нютагай сагаар 15 час 50 минутада фабрика, заводууд зогсоогдоо, транспорт ябахая болёо. Хүсэн түгэс Инди байгуулхын тула айхабтар ехэ юумэ хэһэн хүтэлбэрилэгшээ ёһолон хүндэлжэ, олон түмэн энэдхэг арад уйдхар гашуудалда абтан, дуугай зогсоо. Индира Гандиин хүбүүн, правительствын шэнэ толгойлогшо Раджив Ганди шарил болголгын гал аһааба. Салюдай залпнууд нэербэ.

Гашуудалай ёһололдо гадаадын гүрэнүүд болон правительствануудай толгойлогшонор, хүтэлбэрилэгшэд байлсаа. Тэдэнэй дунда КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов түрүүтэй СССР-эй правительствын делегаци байба.

ВСМ-эй УРЯА

ХЕЛЬСИНКИ. Амазонко мүрэнэй оршондо Пентагоной үүдхэһэн зэрлиг муухай гэмтэ ябуулгые дураа гутан буруушааха уряатайгаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет хандаба. «Ажамидарал сахин хамгаалхын түлөө хүдэлөөн» гэдэг Бразилиин экологическа эмхиин түрүүлэгшэ Сону Регина де Брито Перейра Найробидо (Кени) үгэ хэлэхэдээ, гутамшаг муухай ябуулгануудые элирүүлхэдэнь, дэлхэйн олониитэ зүрхэ сэдьхэлээ доһолгоһон байна гэжэ ВСМ-эй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Американ сэрэгэйхидэй шэнэ түхэлэй хорото бодосуудые хоёр дахин туршажа үзэхэдэнь, 7 мянга гаран эрэшүүл, эхэнэрнүүд, үхибүүд хосороо, индеецүүдэй хоёр угсаатан бултадаа үгы хэгдээ гэжэ оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар ООН-ой программын гүйсэдхэхэ директортэ тэрэнэй дамжуулһан элидхэл дотор заагдана. Эндэхи амитадай болон ургамалай аймагуудта түйлан ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа. Амазонко мүрэнэй оршон тойрондо дайралдадаг 25 мянган өөрсэ шухаг түрэлэй амитад, ургамалнууд үгы хэгдэхэ түйлдаа хүрэһэн байна.

Олон мянган хүнэй хохидоһон энэ зэрлиг муухай гэмтэ ябуулгые буруушаан шүүмжэлхэ уряатайгаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэ, уласхоорондын ба нютагай эмхинүүдтэ, правительствануудта, парламентнуудта хандаба.

ТЕРРОРИЗМ ГАДААДЫНЬ ПОЛИТИКА БОЛГОГДОО

НЬЮ-ЙОРК. Рейганэй захиргаан терроризмые гадаадынгаа политикада нэбтэрүүлһэн байна гэжэ Америкын «Дейли уорлд» газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ. Сагаан байшан гадаадын политическэ зорилгонуудаа бэелүүлхын тула эгээл хуули буса юумэ хэрэглэдэг байһыень Никарагуагай контрреволюционернүүдтэ зорюулжа, США-гай түбэй тагнуулай захиргаанай бэлдэһэн «заабари зүбшэл» үшөө дахин гэршэлнэ.

ЦРУ-гай харата ябуулгаар лэ Чилидэ С. Альендиин правительство унагаагдаһан, Никарагуагай гаваньда минэ табигдаһан байгаа. Гэбэшье тагнуулай албанай бусад үйдхэлтэ ябуулгануудынь элиишэлэгдэхэ зэргэтэй. 1980 ондо Сальвадорто архиепископ О. Арнульфе Ромерые, Филиппинын оппозициин хүтэлбэрилэгшэ Б. Акиные хэн алааб, Римскэ папын бэедэ хэн хоро хүргэхые һэдээб гэжэ элирүүлхэ шухала.

СЭНХИР ЭКРАН

ВТОРНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.10 — Мультфильмнүүд. 10.35 — «Аяншалагшадай клуб». 11.35 —«Волоколамское шоссе» — фильм-зүжэг. 13.20 — Любовь Казарновская дуулаха. 14.05 — Шэнэ һонин. (14.10 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильмүүд. 16.30— Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 17.00 — Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Т. Вольская домбра дээрэ наадаха. 17.20 — «Эрдэм ухаан ба техникэ». 17.30 — С. Прокопьев. 7-дохи номерой симфони.

Улаан-Үдэ. 18.05 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.15 — Хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.55 — «Байгал» — мэдээсэлэй програм ма.

Москва. 19.20 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 19.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.50 — «Театрай уулзалганууд». 21.15 — «Время». **21.55 — Агуухэ Октябриин социалис революциин 67-дохи жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан. Һайндэрэй концерт. Кремлиин Съезднүүдэй ордонһоо дамжуулагдаха.**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Ленинград тухай баримтата фильм. 9.40 — Духовой оркестрнүүдэй харалга-конкурсдо хабаадагшадай концерт. 10.00 —«Дохёогоо үгыт, горнистнууд. 10.30 —Мультфильмнүүд. 11.00 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 11.30 — «Волшебный круг»— үхибүүдтэ фильм. (1-дэхи ба 2-дохи сери). 13.40 — Баримтата фильм. 14.10 — «Хүхюун стартнууд». 14.55 — «Парти тухай хөөрөөнүүд» гэһэн циклһээ. 15.40 — Новолипецкэ металлургическа комбинадай соёлой ордонгой арадай хоорой концерт. 16.00 — В. Горбатов. «Мое поколение» — теле-зүжэг. 2-дохи хубинь. «Коммуна номер раз». 17.35 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.40 — «БАМ— баатаршалгын газар».

Москва. 18.05 — «Быть коммунистом»—баримтата фильм. 19.05 — Арадай аялга дуунууд.

Улаан-Үдэ. 19.20 — «Танай һанамжа». 20.20 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр концерт-амаршалга.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— «Время». 21.55 — Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой эстрадно-симфоническа оркестрэй концерт. 22.25 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 22.45 — «Максим Перепелица» — уран һайханай фильм. 00.15 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Сокол» — «Спартак».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Октябриин тугуудай дүлэн» — түрүү бэшэг. «БАМ: түгэсхэлэй жэл»—мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Хүдөөгэй ажалшад — Октябрьда» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Партидаа — дайшалхы мэдээсэл» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Эхэ орон, үе саг, өөр тухайдаа. «Хүдэлмэришэнэй гол захяа» — Ж. Бадмаевай статья. «Гербдэ манайшье хоолос бии» — И. Бурлаковой корреспонденци. «Юртэмсэ дэлхэйн найдал»—Д. Дашиевай статья. «Намаг гэжэ газарһаа репортаж» — В. Мартыновай статья. «Нютагай сэрэгшэдтэ дурасхаал» — Л. Болотовагай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. Ажалай баатарнууд. «Куандада болоһон уулзалга» — М. Бекетовэй статья. «Мавзолейн дэргэдэ тангариглалга» — П. Г. Михайловай дурсалга. «Баатаршалгын мартагдаагүй» — А. Григорьевой корреспонденци. «Британиин шахтернуудта— манай халуун дэмжэлгэ» — С. Прокопишкогой статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Һайндэрэй шэнэ гэр толлолгын баяр — Ц. Цыренжаповай фоторепортаж. Хилын саанаһаа. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН УДЭ. ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ. 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2.68.08 зам.редактора — 2 52 62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35. сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 2 57-63, информации — 2-60-91, переводов —2 54-93, писем и селькоров —2-67-81 корректорская—2-33-61. выпускающие— 2-35-95 отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Улан-Удэ ул. Ленина 35 Н-01614. Заказ № 255. Индекс 04649.